

Ministry of education and Science of Ukraine
V.N. Karazin Kharkiv National University
Svobody Sq., 4, Kharkiv, 61022, Ukraine
<https://www.univer.kharkov.ua>

**Българската
асоциация
по реторика**

**MULTIMODALITY AND TRANSMEDIALITY:
COGNITIVE, PRAGMATIC, AND SEMIOTIC VANTAGES**

BOOK OF ABSTRACTS

22-23 April 2022

Kharkiv, Ukraine, 2022

UDC 81(082)

Recommended by the Academic Council of V.N. Karazin Kharkiv National University
(Minutes # 3 of February 18, 2022)

Conference organizers:

V.N. Karazin Kharkiv National University
Ukrainian Association of Cognitive Linguistics and Poetics
Bulgarian Association for Rhetoric

Local Organizing Committee

Iryna Shevchenko (conference chair)
Ievgeniia Bondarenko
Nataliia Onishchenko
Oleksandr Rebrii
Simona Mercantini
Valentyna Pasynok
Olena Kyrychenko and Ievgeniia Derkach (conference secretaries)

International conference “Multimodality and transmediality: cognitive, pragmatic, and semiotic advantages”, Kharkiv, 21-22 April 2022. Book of abstracts. Retrieved from <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/>

MT2022 is the biennial conference held by V.N. Karazin Kharkiv National University. We invite language, semiotics, education, neuroscience, and other scholars who study transmediality and multimodal meaning-making via the application of verbal and non-verbal devices. We hope to cover a broad range of topics concerned with the interplay of language and other semiotic resources employed in different communicative domains that have both conventional and digital formats. We will look into particulars of the interface of various sign systems that overlap in multimodal construal of mental images and intersemiotic/intermedial techniques intended for various purposes including propaganda and misinformation, their persuasiveness and influence, inherent in artistic, scholarly, academic, political, business, and other types of human interaction.

4, Svobody square, Kharkiv, 61022, Ukraine
<http://foreign-languages.karazin.ua/resources/>
All materials are double blind peer reviewed

The book of abstracts is available online

Ministry of education and Science of Ukraine
V.N. Karazin Kharkiv National University Svobody
Sq., 4, Kharkiv, 61022, Ukraine
<https://www.univer.kharkov.ua>

**Българската
асоциация
по реторика**

**МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ І ТРАНСМЕДІАЛЬНІСТЬ:
КОГНІТИВНИЙ, ПРАГМАТИЧНИЙ І СЕМІОТИЧНИЙ
ПІДХІД**

Матеріали міжнародної наукової конференції

22-23 квітня 2022 р.

Харків, Україна, 2022

УДК 81(082)

Рекомендовано до оприлюднення вченою радою факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(Протокол №3 від 18 лютого, 2022)

Організатори конференції:

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поезики,
Болгарська асоціація риторики

Оргкомітет конференції

Ірина Шевченко (голова конференції)
Євгенія Бондаренко
Наталія Онищенко
Олександр Ребрій
Симона Меркантині
Валентина Пасинок
Олена Кириченко, Євгенія Деркач (секретар конференції)

Матеріали міжнародної наукової конференції «Мультиmodalність і трансмедіальність: когнітивний, прагматичний і семіотичний підхід» (Харків, 22-23 квітня 2022). Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. 84 с. <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/>

MT2022 – це конференція, яку проводить Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Ми запрошуємо науковців – спеціалістів з мови, семіотики, педагогіки, нейро- та інших наук, які вивчають трансмедіальність і мультиmodalне смислотворення за допомогою вербальних і невербальних засобів. Ми сподіваємось охопити широкий спектр тем, що стосуються взаємодії мови та інших семіотичних ресурсів у багатьох комунікативних сферах, що мають як традиційний, так і цифровий формати. На конференції буде розглянуто взаємодію різних семіотичних систем, які беруть участь у мультиmodalному конструюванні ментальних образів, та інтерсеміотичні/інтермедіальні процеси творення смислів, призначених для всіляких цілей, включаючи пропаганду і дезінформацію, їх переконливість і вплив у різноманітних типах інтеракції: у мистецтві, науці, освіті, політиці, бізнесі тощо.

Адреса видання:

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4 тел.: (057) 707-55-04
<http://foreign-languages.karazin.ua/resources/>
Всі матеріали пройшли подвійне сліпе рецензування

Тези розповсюджуються в електронному вигляді

TABLE OF CONTENTS

PLENARY LECTURES

Svitlana Zhabotynska	
A METHODOLOGY FOR THE ANALYSIS OF MULTIMODAL MEDIA NARRATIVES	9
Larysa Bieliekhova, Alla Tsapiv	
MEANING-MAKING IN VISUAL-VERBAL NARRATIVES FOR CHILDREN.....	11
Elżbieta Chrzanowska-Kluczevska	
CROSSING THE TEXTUAL FRAME – TRANSMEDIAL EFFECTS.....	13
Stanul Grozev	
MULTIMODAL IDENTITY CONSTRUCTION IN CONTEMPORARY PROFESSIONAL WRESTLING. SOCIAL MEDIA AND KAYFABE	14
Tetiana Krysanova	
ЕМЕРДЖЕНТНІСТЬ СМИСЛОТВОРЕННЯ В МУЛЬТИМОДАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ.....	15
Maarja Ojamaa	
LITERARY EDUCATION IN DIGITAL TRANSMEDIAL CULTURE	17
Oleksandr Rebrii	
TRANSLATING MULTIMODAL PUN IN POPULAR SCIENCE DISCOURSE	18
Farouk Y. Seif	
<i>DE-SIGN</i> INTENTION BEYOND DELIBERATE PROPAGANDA: CAN MULTIMODALITY DIFFERENTIATE GOOD DEEDS FROM EVIL ACTS?	19
Iryna Shevchenko, Valentyna Skybina, Iryna Romanova	
MULTIMODAL NEWS IN PSYCHOLINGUISTIC PERSPECTIVE: RUSSIAN- UKRAINIAN WAR IN UKRAINIAN MESSENGERS	20
Olga Vorobyova	
MULTIMODALITY OF MAGIC, TRANSMEDIALITY OF FLYING: A GLIMPSE OF KAMAL ABDULLA’S SHORT FICTION	21
Joanna Szczepańska-Włoch	
THE INFOTAINMENT OF POLITICAL TALK AND ITS MULTIMODAL PROPENSITIES	22
Victoria Yefymenko	
MULTIMODALITY OF MANGA	23

THEME SESSIONS

Multimodality and Transmediality in Discourse

Donka Alexandrova	
RHETORICAL MULTIMODALITY FOR POLITICAL DEMAGOGY AT THE DEMOCRATIC TRANSITION	24

Stoyanka Balova	
RHETORIC OF PANDEMIC IN BULGARIAN CONTEXT	25
Ievgeniia Bondarenko	
HATER'S STANCETAKING IN ANTI-UKRAINIAN MEMES: INTERMEDIAL ASPECT	26
Yakiv Bystrov	
СИНЕСТЕЗІЯ СЕМІОТИЧНИХ МОДУСІВ МЕДІУМУ МУЗИКИ В ОПОВІДАННІ ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА "МЕРТВІ"	27
Yulia Fedorova	
ОБРАЗ СВІТУ У ВІДКРИТИХ ПРОМОВАХ ЕКОАКТИВІСТКИ ГРЕТИ ТУНБЕРГ	29
Victoria Hura	
ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ ПЕРСОНАЖНИХ ОБРАЗІВ У ФЕНТЕЗІЙНОМУ КІНОНАРАТИВІ	31
Diana Ivanenko	
ФУНКЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ В ІЛЮСТРОВАНИХ ХУДОЖНИХ ТЕКСТАХ ДЛЯ ДІТЕЙ	33
Alevtyna Kalyuzhna, Iryna Lavrynenko	
MEME IN THE COLLECTIVE COGNITIVE SPACE	34
Tetiana Krupkina, Olena Ponomarenko	
ЗАСТЕРЕЖЕННЯ VS ПОГРОЗА	36
Natalia Lazebna	
ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНОГО ДИГІТАЛЬНОГО ДИСКУРСУ	37
Tetiana Lukianova	
TRANSMEDIALITY AND EMOTIONS IN FILMS VS ILLUSTRATIONS	39
Tetiana Makarova	
СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У ПРОТЕСТАНТСЬКІЙ ПРОПОВІДІ: МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ АСПЕКТ	40
Denitsa Medarska	
MULTIMODALITY IN INTERCULTURAL COMMUNICATION: RHETORIC OF THE KARAKACHANS IN BULGARIA	42
Olga Meleschenko	
МУЛЬТИМОДАЛЬНА МЕТАФТОНІМІЯ У ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМАХ (на матеріалі твіттера Дональда Трампа)	43
Liliia Molhamova	
ТРАНСМЕДІАЛЬНІСТЬ КОНЦЕПТУ <i>DEATH</i> В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ	45
Rosala Musaieva	
МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ДИСКУРСІ	47
Donka Petrova	
TRAFFICKING IN HUMANS AND ANTI-TRAFFICK RHETORIC: THE "MODERN-DAY SLAVERY" FRAMING OF TRAFFICKING – PATHOS AND PITFALLS	49

Anastasiia Piroh

ІНТЕРДИСКУРСИВНА ВЗАЄМОДІЯ У ТЕКСТАХ КІНОРЕЦЕНЗІЙ 50

Inna Pirog

ПОНЯТТЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОСТІ ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....52

Nadija PohorletskaМУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ ДИГІТАЛЬНОЇ ПОЕЗІЇ
НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ .....54**Anastasiya Pshenychnykh**PERSPECTIVE IN MONOMODAL, MULTIMODAL AND INTERMEDIAL
TEXTS.....56**Yevheniia Revenko**

СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ НЕПРАВДИ У МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ 58

Natalia ShkvorchenkoМУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ ТОКСИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В МЕДІЙНИХ
СЕРЕДОВИЩАХ США, ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ Й УКРАЇНИ .....61**Ani Simonyan, Gayane Muradian**

MULTIMODALITY AND COMMUNICATION 63

Olena StavenkoМУЛЬТИМОДАЛЬНІ ОБРАЗИ В АВСТРАЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНИХ
ЕТНОНАРАТИВАХ ДЛЯ ДІТЕЙ .....64**Ganna Tashchenko**“THE HOURS” – GENDER IDENTITY IN TRANSLATION FROM PAGE TO
SCREEN .....66**Svitlana Volkova**

NARRATIVE ECLECTICISM IN MULTIMODAL INTERPRETATION 67

Iryna Zmiiova, Viktoriia Dakich

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ПОЛІТИЧНІЙ РЕКЛАМІ 68

Multimodality and Transmediality in Translation**Vladyslava Demetska**ІНТЕРСЕМІОТИКА КІНОТЕКСТУ В ПЕРЕКЛАДІ: КРОС-КУЛЬТУРНИЙ
АСПЕКТ .....70**Margarita Dorofeieva**

КОГНІТИВНИЙ КОНСТРУКТИВІЗМ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ 72

Nataliia GolubenkoАКТУАЛІЗАЦІЯ МОДАЛЬНОСТІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ В
ІНТЕРСЕМІОТИЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ .....74**Liudmila Kovalenko, Alla Martynyuk**МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ПЕРЕКЛАДІ ВЕРБАЛЬНО-ВІЗУАЛЬНИХ
КАЛАМБУРІВ 76

Olga Vakhovska

ПЕРЕКЛАД ЯК ОБЕРНЕННЯ ОБРАЗІВ У СЛОВА: ЕВОЛЮЦІЯ ІНТЕЛЕКТУ
І ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОСТІ 78

Multimodality and Transmediality in Pedagogy

Alexandra Milyakina

READING TRANSMEDIA: FROM METATEXTS TO THE IMAGE OF ORIGINAL,
LEARNER AGENCY DEVELOPMENT THROUGH MULTIMODAL LEARNING 80

Iryna Saprun, Natalia Startseva, Valeriia Ilchenko

LEARNER AGENCY DEVELOPMENT THROUGH MULTIMODAL LEARNING 82

PLENARY LECTURES

A METHODOLOGY FOR THE ANALYSIS OF MULTIMODAL MEDIA NARRATIVES

Svitlana Zhabotynska, Sc.D., Professor

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine

saz9@ukr.net

Key words: multimodal text, media narrative, research methodology, semiotic aspect, cognitive aspect

Multimodality, as a comparatively new field of research dating back to the 1980s, conceives of representation and communication as relying on a multiplicity of modes (Siefkes, 2015; Adami, 2016). Mode is a socially shaped and culturally given semiotic resource (such as image, writing, layout, music, gesture, speech, moving image, soundtrack and 3D objects) for making meaning (Kress, 2010). Used in this sense, mode corresponds closely to the more traditional semiotic notions of “code” or “sign system”. Semiotic modes are transmitted via different perceptual modes (= sensory modes), namely visual, auditory, haptic, olfactory, and gustatory perception (Siefkes, 2015).

Multimodality assumes that in a multimodal text several distinct semiotic resource systems are both codeployed and co-contextualized in the making of a text-specific meaning (Baldry & Thibault, 2006; Liu, 2013). Text-makers orchestrate meaning through the selection and configuration of modes, foregrounding the significance of interaction between them (Bezemer, 2012). The diversity of interacting modes is exhibited by their “intrasemiotic / intramodal” and “intersemiotic / intermodal” varieties (Siefkes, 2015). The first type demonstrates varieties within the mode (e.g. verbal mode: oral vs. written codes, regular code vs. paralinguistic codes that integrate into linguistic ones). The second type represents various combinations of autonomous modes (e.g. verbal (written) and visual (pictorial) modes employed in media texts). Scholars emphasize the importance of examining both intrasemiosis and intersemiosis of modes (Kay O’Halloran, 2011; Siefkes, 2015).

Textual modes are sets of organized resources that societies have developed to make meaning and to express and shape values, ideologies, and power relations. When in combination with speech and/or writing, other modes are not a mere accompaniment of, or support to verbal language, as labels such as para-/extra-linguistic or non-verbal might suggest; rather, each concur with a specific functional load to the meaning made by the overall text – and as such they deserve attention (Adami, 2016). Understanding how the ensembles of modes are “orchestrated” to convey the intended meaning raises theoretical and practical challenges (Kress & Mavers, 2012; Siefkes, 2015; Barton, 2018) that have to be met in methodologies for analysis of a multimodal text. This paper suggests such a methodology featuring the semiotic and cognitive aspects of multimodality.

The semiotic study of multimodality aims to define: (a) the semiotic types and subtypes of modes, (b) their intra- and intersemiotic configurations, (c) their functional role – those of primary and secondary modes, (d) the type of their interaction – coordinate (two or more main modes) or subordinate (the main and subsidiary modes). The cognitive study of a multimodal text includes: (a) building a conceptual ontology that structures information (factual, emotive, and pragmatic) rendered by the main mode(s) / text(s), (b) for coordinate modes: considering an overlap of the respective ontologies; (c) for subordinate modes: analyzing their contribution to the ontology of the main text. It is argued that the possible assets of the subsidiary ‘texts’ to the main one are: *accentuation* (providing ‘visuality’ of the entity), *elaboration* (providing additional information about the same entity: (X₁ and X₂)), *extension* (providing additional congruent information about

the entities contiguous with the focused one: (X and Y)), *questioning* (providing additional incongruent information about the entities contiguous with the focused one: (X but Y)), and *combining* (providing additional information about the entities non-contiguous with the focused one: (X) and (Y)). Application of this methodology is illustrated with the analysis of American multimodal media narratives focused on the tension of Russia-Ukraine relations in January-February 2022.

MEANING-MAKING IN VISUAL-VERBAL NARRATIVES FOR CHILDREN

Larysa Bieliekhova, Sc.D., Professor

Kherson State University, Ukraine

lorabelehova@gmail.com

Alla Tsapiv, Sc.D., Professor

Kherson State University, Ukraine

alyatsapiv@gmail.com

Key words: visual-verbal narrative, child-reader, multimodal text analysis, full-length depiction, close-up depiction.

Children face different obstacles when they make their first steps to literacy and life experience. Books with beautiful illustrations and dynamic plots became special guides that teach and give children that important knowledge they need to be aware of things and objects that surround them every day (Nodelman, 2008). Visual narratives make such apprenticeship both simple and complicated. Narratives, addressed to young child-readers, are constructed in a special way – verbal and visual story produce a multimodal narrative, in which a special synergy of words and illustrations is created. One of the main tasks of our research is to interpret *what* and to understand *how* the story is implemented in the book, addressed to a child-reader, what tools are used for actual verbiage and visualization of the narrative that makes it so attractive, so clear for children.

In this research, we focus on the multimodal text analysis, embracing such visual aspects as page setting, typography, layout, colors, picture style. The research is based on the methodology of multimodal stylistic analysis, developed by N. Nørgaard (2010), the concept of reader-character relationship, suggested by Kress and van Leeuwen (2006) and Painter, Martin & Unsworth (2012).

To be more precise, the ideas of Kress and van Leeuwen's theory of four visual meaning systems: *social distance, attitude, contact and modality*. – augmented by Painter and Unsworth's *visual proximity* criterion were implemented in our research to reveal meaning-making devices which create the tie and empathy between a child-reader and a character of the narrative and to identify the characters acting as a focalizer in the analyzed texts.

As a result it has been proved that *full-length* (long shot) depiction creates a constant social distance between the child-reader and the character of the narrative, who becomes rather an observer than a participant of the story. Our multimodal text analysis has also testified that a *close up* presentation of the characters makes special closeness between a child-reader and a character and besides such a *close shot* becomes a method of visual representation of the point of view of the character in the role of a focalizer. We share the view that one of the most vivid visual devices of creating the point of view is a visual eye contact of the character and the reader (Painter, Martin & Unsworth, 2012). In the texts addressed to a child-reader such an eye contact often happens in *close-up* depiction when the character is represented in front position. The front position shortens or even dissolves the social distance and creates certain intimacy between the child-reader and the character.

References:

- Kress, G. & van Leeuwen, T. (2006). *Reading images: The grammar of visual design* (2nd ed.). London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Nodelman, P. (2008). *The hidden adult: Defining children's literature*. Baltimore: John Hopkins University Press.

- Nørgaard, N. (2010). New perspectives on narrative and multimodality. In R. Page (Ed.), *Multimodality and the literary text: Making sense of Safran Foer's 'Extremely loud and incredibly close'* (pp. 115–126). New York, London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Painter, C., Martin, J., & Unsworth, L. (2012). *Reading visual narratives: Image analysis in children's picturebooks*. UK: Equinox Publishing Ltd.

CROSSING THE TEXTUAL FRAME – TRANSMEDIAL EFFECTS

Elżbieta Chrzanowska-Kluczevska, Dr. Habil., Professor
Jagiellonian University, Kraków, Poland
elzbieta.chrzanowska-kluczevska@uj.edu.pl

Keywords: textual frame, Yuri Lotman, transmediality/transcoding, semiotic collision, open vs closed text

The year 2022 marks the 100th anniversary of Juri Lotman's birth. On this occasion, I propose to return to one of Lotman's concepts, in my opinion under-researched in Text Studies, namely that of *frame*. This term was proposed in *The Structure of the Artistic Text* (1970/1977), in the traditional understanding of a *limit* or *boundary* that separates an artistic text (produced in any kind of medium) from *extra-textual structures*, namely other texts or *non-text* (a real-life context). This notion of *frame* comes close to its definition in literary studies, theory and philosophy of art and should not be confused with a different concept of *frame* as propagated in AI Studies (Minsky, 1975; Petöfi, 1976) and which refers to a global cognitive pattern of storing common-sense knowledge about particular concepts in memory. Lotman returned to the discussion of the *textual frame* in *Universe of the Mind* (1990), mainly in application to the fine arts. His examples of transgression of textual borders bear straightforwardly on the phenomena of *intermediality/transmediality* (which Lotman dubbed *transcoding*). Such crossings of boundaries between different media and genres are simultaneously creative and potentially confusing, if not manipulative, in that they display a collision of artistic codes and require a heightened processing effort on the part of the addressee.

My vantage point is basically semiotic, with the focus of interest going less to verbal and composite media (traversing boundaries between subworlds within text/discourse worlds of literary texts; theatrical performances stepping down from the stage) and more to the issues of frame in the visual arts, for instance: a) Baroque putti painted within a window but with one sculpted leg dangling outside the frame; b) B. E. Murillo's famous self-portrait (ca 1670) with his hand extending beyond the picture's frame; c) collages by P. Picasso (1913, 1914), A. Burri (1954), R. Hamilton (1962) – Lotman discussed such compositions as a collision of *the fictitious* with *the real*, of a text with extra-text, and referred to their doubly figurative nature (metaphorical and metonymical); d) J. Kosuth's conceptual artwork *Clock* (1965), in which three different media: real object, photo and printed text appear within one frame; e) some spatial experiments on the borderline between painting and sculpture by artists working within the currents of Minimalism (LeWitt, 1962; Flavin, 1968) and Hyperrealism (Gober, 1989-92); f) Tadeusz Kantor's theatrical experiments in Cracovian Cricot 2 Theatre with D. Velázquez's Infanta from *Las Meninas* entering the photo portrait frame in his performance *Today Is My Birthday* (1990); g) a trick of "the frame within the frame" in Ukrainian artist Lesia Chomienko's painting *Wonderland* (2010).

The semiotic considerations on *the problem of boundaries* will be complemented with brief *phenomenologically-oriented* ponderings on aesthetic and cognitive import of *framing devices* (Derrida, 1987; Simmel, 1994; Crowther, 2009). My purpose is to show their *antithetical function* as: 1) "defences against the exterior" vs. unifying and integrating mechanisms; 2) devices with their own artistic value, even complementing the text vs. hindrances to creative liberty, calling for *open* rather than *closed textual formats*.

MULTIMODAL IDENTITY CONSTRUCTION IN CONTEMPORARY PROFESSIONAL WRESTLING. SOCIAL MEDIA, AND KAYFABE

Stanul Grozev, Ph.D. in philosophy, guest professor
Sofia University “St. Kliment Ohridsky”, Bulgaria
grozev.stanul@abv.bg

Keywords: identity, multimodality, social media, professional wrestling, kayfabe

The article presents an analysis of the process of identity construction in the realm of social media as a counterpart to in-ring performance. The professional wrestler, more than any other performer, is expected to remain in character in the ring and outside of it. This creates a conflict between the in-ring persona of the wrestler and his personal life which becomes even more emphasized in the realm of social media. The wrestler exists in two different realities. On one side we have the world of valiant heroes and evil villains who fight each other to the death and on the other side we have the world of personal participation and reinterpretation of our social environment, the world of social media. The way in which those two realities interact with each other is determined by the strategies which the wrestler chooses in order to reconcile the internal conflict between the character and the personal individual entity. The first strategy is the path of complete identification with the in-ring personality, the second strategy is the utilization of social media as an instrument of personal individuation. Those strategies overlap each other on several levels and in both cases the social media presence of the wrestler can have direct impact upon the development of his character. The world of professional wrestling is predetermined, but now more than ever the audience is able to influence the development of the characters and the outcomes of the matches. The villain who is intimately close with his in-ring persona may be forced to tone down his social media presence and the negative reactions of the audience will also have direct impact on the development of his character, he may become more evil in the ring because this is provoking a reaction from the fans. On the other hand, the wrestler who is utilizing social media as a personal outlet of his genuine feelings and emotions may win the sympathy of the audience, he will start winning matches or at least his character will be featured more prominently.

The second part of the article presents the different identity construction strategies of the two leading wrestling promotions in the United States – World Wrestling Entertainment and All Elite Wrestling. The corporate construction of identity is faced with the same problems as the individual performers. The character of the company becomes indistinguishable from the stories that are presented in the ring, the contextual spheres of reality and fiction overlap each other in the realm of social media. Wrestling has always been a controversial cultural phenomenon, accepting without hesitance the popular stories of the day and retelling them in the ring. Vampires, zombies, pirates, terrorists, racial and sexual stereotypes are all part of the historical legacy of wrestling and some of them continue even to this day, thus affecting the corporate identities of the promotions.

ЕМЕРДЖЕНТНІСТЬ СМИСЛОТВОРЕННЯ В МУЛЬТИМОДАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Крисанова Т. А., докт. філол. наук, професор
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна
krysanova@vnu.edu.ua

Ключові слова: емерджентність, мультимодальний дискурс, семіотичний ресурс, смисл, смислотворення.

Теорія емерджентності, котра набула поширення в середині ХХ століття в точних науках, є перспективною для тлумачення багатьох процесів сучасного суспільного життя в різних галузях, уключаючи процес комунікативної взаємодії індивідів за посередництва дигітальних засобів. Конструювання смислу в мультимодальних дискурсах зумовлене неадитивністю поєднання елементів різних семіотичних систем, що відкриває шлях для пояснення процесу смислотворення у взаємозв'язку матеріально-перцептивних та соціально-семіотичних аспектів. Метою цієї наукової розвідки є виявлення характерних рис емерджентності у процесі конструювання смислу в мультимодальному дискурсі.

Для досягнення мети я поєдную когнітивно-прагматичний і когнітивно-семіотичний підходи, залучаючи теорії концептуальної інтеграції, спільної уваги, утіленого пізнання, а також положення теорії перформативності. Когнітивно-прагматична перспектива наголошує на інтерактивному характері взаємодії комунікантів у конструюванні смислу в мультимодальному дискурсі. Когнітивно-семіотичний підхід підкреслює динамічний, утілений, ситуативно зумовлений характер смислотворення.

У методології роботи я виходжу з положення, що смисл в мультимодальному дискурсі є результатом інтеграції модусів (аудіального, візуального тощо) і семіотичних ресурсів (вербального, невербального, графічного/гіпертекстового, спеціалізованого «технічного» тощо), характерних для певного типу мультимодального дискурсу. Під модусом розуміємо інформаційний канал комунікації, пов'язаний з чуттєвою модальністю (Bateman & Schmidt, 2012), що уміщує семіотичні ресурси – соціально зумовлені смислотвірні ресурси, які актуалізують смисли (соціальні, індивідуальні, афективні тощо), відповідно до потреб певної спільноти (Leeuwen, 2006).

Емерджентність смислотворення закорінена в семіотичних властивостях мультимодального дискурсу. Модус і семіотичний ресурс не володіють здатністю самостійно конструювати смисл, що знаходить свій прояв в обов'язковій інтеграції різносеміотичних засобів. При об'єднанні елементів різних семіотичних ресурсів виникає якісно нове смислове утворення, що не відповідає «сумі» елементів і є результатом саме цього комбінування. Це зумовлює ще один аспект емерджентності смислотворення – волатильність правил комбінування семіотичних ресурсів і модусів. Кількість емерджентних комбінацій може бути незліченною, оскільки зміна будь-якого семіотичного елементу здатна створити новий смисл.

Разом з тим, значна кількість конфігурацій дозволяє вивести закономірності поєднання семіотичних елементів та звести їх до певних конструктивних патернів (наприклад, конвергентні/дивергентні, паритетні/непаритетні, синхронні/консеквентні, дво-/трикомпонентні) (Krysanova, 2019).

Смисл, сконструйований інтеграцією різних модусів і семіотичних ресурсів, може бути представлений фізично через утілення, а також реалізацією соціально-культурних цінностей певного суспільства, що демонструє нелінійність смислотворення. Конструювання смислу в мультимодальному дискурсі є перформативною дією, котра ґрунтується на динамічності утіленої інтерсуб'єктивної взаємодії комунікантів.

Утілення є проявом емерджентності смислотворення, реалізованої залученням сенсомоторних навичок людини в процесі соціального семіозису.

Отже, смисл в мультимодальному дискурсі є емерджентним динамічним конструктом, утвореним у результаті процесу інтегративного конструювання різносеміотичними елементами, характерними рисами якого є волатильність, утілення, перформативність, нелінійність та здатність до патернізації.

У своїй доповіді я проілюструю зазначені твердження на матеріалі емотивного смислотворення в англомовному кінодискурсі.

Список літератури:

Bateman, J. A. & Schmidt, K.-H. (2012). *Multimodal Film Analysis. How Films Mean*. Routledge: London and New York.

Krysanova, T. (2019). Constructing negative emotions in cinematic discourse: a cognitive-pragmatic perspective. *Cognition, Communication, Discourse*, 19, 55–77. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2019-19-04>

Leeuwen, T. van. (2006). *Introducing Social Semiotics*. London. Routledge.

LITERARY EDUCATION IN DIGITAL TRANSMEDIAL CULTURE

Maarja Ojamaa, Ph.D., Associate Professor
University of Tartu, Estonia
maarja.ojamaa@ut.ee

Keywords: literary education, cultural heritage, digital reading, digital transmedial platforms, semiotics of culture

The prevalence of digital media and communication tools has brought along a gap between cultural heritage and everyday culture as well as between formal education and students' informal practices of learning. This is weakening also cultural identities and thus calling for new means of valuing and teaching cultural – especially literary – heritage. This paper is a review of our search for the aspects of digital and transmedial environment that would prove fruitful for teaching literature.

While N. Katherine Hayles (2012) proposed hyper and machine reading as viable modes of interacting with literature already over ten years ago, close reading books – albeit in the form of growingly shorter fragments – is still the norm at schools. Indeed, books have been the most valuable elements of culture throughout the print era, constituting also models of culture (Torop 2019). However, in the contemporary cultural context, characterised by multimodality and seriality as well as by trans- and crossmediality, the texts published in books commence and continue their lives via fragments pulverized in different media and discourses (from literary trailers to full length screen adaptations, from mocking memes to fan accounts on social media platforms etc.). In such context, the concept of digital transmedial platform acquires a growing relevance. Such platforms facilitate integrating the pulverized fragments in their various formats into a coherent whole in an analytical manner, and therefore help to balance fragmentary reading with wholistic understanding of texts and their contexts.

The theoretical discussion in this paper, which is based on the cultural semiotic framework, is supported by empirical examples from our work in creating such digital transmedial platforms for Estonian schools. These are mirroring our attempts at appreciating rather than fighting against the heterogeneity and fluidity of literary experience in digital transmedial culture.

References:

- Hayles, K.N. (2012). *How We Think: Digital Media and Contemporary Technogenesis*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Torop, P. (2019.) Book as/in Culture. In: K.Króó (Ed.). *The Book Phenomenon in Cultural Space*. (pp. 18-32). Budapest, Tartu: Eötvös Loránd University, University of Tartu.

TRANSLATING MULTIMODAL PUN IN POPULAR SCIENCE DISCOURSE

Oleksandr Rebrii, Dr.Sc., Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
rebrii1967@gmail.com

Key words: multimodal pun, strategy, translation, verbal component, creative/amplifying visual component

Pun has always been an exemplary case of translation difficulties. Though a prerogative of literary discourse, pun has recently been more and more actively penetrating the sphere of scientific communication. The *object* of this research is multimodal pun whose comic effect results from the combination of two inhomogeneous parts: verbal and non-verbal (visual). Hence, the *aim* was set to investigate the specifics of its creation in the source text and re-creation in the target text.

The *analysis* of numerous examples allows to assume that images within a multimodal pun carry out two functions: (1) a *creative* one when a visual component is directly involved in a pun production by provoking in the reader's mind the second (clashing) meaning in addition to the first one provided by the verbal component; (2) an *amplifying* one when both meanings of a pun are deduced from its verbal component while its visual component serves as an illustration to make the humorous effect more salient.

Consequently, translating a multimodal pun with a creative visual component presents a more serious challenge for the translator due to the fact that asymmetric semantic relations between source and target languages often require the use of different compensatory transformations that will lead to the collision between words and images in the target text. On the contrary, while translating a multimodal pun with an amplifying visual component the translator feels relatively at ease because (s)he does not need to take care of the correlation between words and pictures.

Our main *task* is formulating strategies for intralinguistic translation of multimodal puns. Though of a hypothetical nature, these strategies are based on what may be called a general course of the translator's decision-making aimed at providing the highest level of similarity between source and target texts as well as "naturalness" and "fluency" of translation. Final decision in favor of a particular strategy is taken with regard to a plethora of other – subjective by nature – factors such as text typology, translator's preferences/skills/experience, influence of other agents (editors, clients), translation norms, ideology, etc.

According to the first strategy, both verbal and visual components of the source multimodal pun remain intact. Though, translating the verbal component with the help of direct equivalents does not automatically entail preserving the wordplay. It is also important to preserve the original ambiguity rooted in semantic interaction between words and pictures.

According to the second strategy, either verbal or visual component of the source multimodal pun undergoes transformation(s). Methodologically, translators and illustrators share common translation procedures in their respective activities, such as addition, omission, explicitation, substitution and others.

According to the third strategy, visual component of the source multimodal pun is omitted in the target text. We believe that this strategy is only applicable when the picture fulfills an amplifying function within a wordplay.

Case study confirmed the validity of all the prospective strategies in English-Ukrainian translation with clear preference of the first two. It can be explained by the fact that stripping the book off illustrations drastically reduces its commercial appeal.

***DE-SIGN* INTENTION BEYOND DELIBERATE PROPAGANDA:
CAN MULTIMODALITY DIFFERENTIATE GOOD DEEDS FROM EVIL ACTS?**

Farouk Y. Seif, Ph.D., Professor Emeritus,
Antioch University Seattle, USA
fseif@antioch.edu

Keywords: De-sign, good and evil, imagination, integrity, multimodality, transmediality

De-sign, as the integration of the idea of design and the doctrine of signs, raises a crucial question concerning the value judgments of de-sign intention, de-sign outcomes, and their far-reaching ethical implications. De-sign intention makes it possible for human beings to make meaning of their world, with the added caveat that intentional acts are not necessarily deliberate acts. The challenge lies in the conventional usage, as when we speak of doing something whether intentionally or deliberately. An intentional act—as intrinsic to De-sign—is a spontaneous, navigational trajectory toward that which emerges unexpectedly. A deliberate act—as engrained in problem-solving strategies—is a calculated action of propaganda desperately aimed at persuading others to believe in skewed information. De-sign intention allows desired outcomes to emerge through creative love and the integrity of imagination. Deliberate propaganda conveys biased messages that maintain or manipulate what already exists by falsification.

When we engage in the de-sign process we unavoidably encounter a situation that includes degrees and subtleties of interpretation. Ironically, what is perceived as cruelty by one nation is considered as charity by another. Often, what is considered immoral or evil is simply an echo of what has been perceived as moral or good. Generally, human beings waver between good and evil, between *Eros* and *Eris* aspects of de-sign thinking and action. How do we deal with such wavering? What kind of pragmatic criteria can we use to discern what is good for one and what is evil for others? Can multimodality and transmediality of the digital age differentiate good deeds from evil acts? Will propaganda messages inadvertently tell the truth by deliberately lying? Taking everything into account and far beyond deliberate propaganda, de-sign intention and de-sign outcomes are contingent upon our utmost integrity of imagination.

NEWS MULTIMODALITY IN PSYCHOLINGUISTIC PERSPECTIVE: RUSSIAN-UKRAINIAN WAR IN UKRAINIAN MESSENGERS

Iryna Shevchenko, Sc.D., Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
iryna.shevchenko@karazin.ua

Valentyna Skybina, Sc.D., Professor
National Association of Independent Scholars, USA
viskybina@gmail.com

Iryna Romanova, Ph.D., Associate Professor
Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education, Ukraine
victimhelp@ukr.net

Key words: multimodality, war news, semiotic patterns, messenger, psychological trauma, highest nervous activity

Russia-Ukraine war has affected millions of people and made the latest war news vital for common Ukrainians daily life. For thousands who have been deprived of their homes and conventional way of life mobile media became the predominant information resource. Millions of Ukrainians access news via public messengers such as Telegram, Viber, alongside with YouTube. In these messengers, news is multimodal – verbal (written texts), aural (sounds), and visual (pictures and/or videos), as well as in combinations. News is presented in several semiotic patterns thus providing a profound intellectual and emotional impact on the news consumers. Taking into consideration sensitive nature of the news content and its multimodality the impact can be psychologically traumatic.

The research aims at revealing the impact of the main digital semiotic resources on the news consumers and at propounding effective ways of the psychotraumatic effect minimization in the population.

The data were obtained from online interviews of Ukrainian civilians, professionals and students, aged 17 – 65, who receive war news mainly via mobile media. Three main semiotic patterns of war news were considered: (a) short written texts; (b) texts and pictures/videos of military action, (c) texts and pictures/videos supplied with sounds of sirens, explosions, etc. In our experimental data, the war news emotional effect appeared to have the following correlation with the established semiotic patterns: 56% of participants acknowledge middle neurological traumatic effect for pattern (a) and the highest (79%) for pattern (c), while the effect of pattern (b) is highly traumatic for about 66% of users.

We attribute differences in the emotional impact of the news semiotic patterns to the types of the news consumers' brain activity. Thus, the weakest emotional response and the lowest psychotrauma corresponds to the cognitive activity of the brain in the process of the text reading (this is the highest nervous activity that occurs in the cerebral cortex). An increase in emotionality and a higher psychotraumatic impact of the semiotic patterns (b) and especially (c) is explained by neural connections with visual and auditory analyzers that provide information to the nervous system as a whole, and eventually maintain homeostasis. Excessive consumption of psychotraumatic information leads to the psychotrauma development into nervous pathologies and neurotic disorders.

We claim that in wartime protection of the population health requires measured use of the most emotionally challenging semiotic resources in the news and additional forms of nervous relaxation for the consumers of the psychologically traumatic information, as well as high quality psychological support.

MULTIMODALITY OF MAGIC, TRANSMEDIALITY OF FLYING: A GLIMPSE OF KAMAL ABDULLA'S SHORT FICTION

Olga Vorobyova, Sc.D., Professor

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Ukraine
o.p.vorobyova@gmail.com

Key words: multimodality, transmediality, magic, verbal holography, short fiction

The network of interphenomena (Воробйова, 2021), where both in-built multimodality (Nørgaard, Busse & Montoro, 2010; Ryan & Thon, 2014) and transmediality (Wolf, 2005/2008) belong, displays its more and more elaborate contours in contemporary intellectual prose, which adds up to creativity, proteanness, and multidimensionality of literary text. Not infrequently the latter tend to provoke unexpected if not shocking effects, particularly those of ephemerality and magic, thus appealing to the readers' imagination and fancy. It is the perspective this paper suggests while examining the interface of multimodality and transmediality in "Teach me to Fly" (Абдулла, 2014, 210–232) by Kamal Abdulla, a well-known Azerbaijani writer, scholar, and public figure. Though the story's key metaphor of love as a magic gift that endows people with the capacity to fly can be transmedially referred to the category of travelling plots (Kučala, Kusek, 2014), its manifestation in the story is absolutely unique due to the intricate intertwining of multimodality, transmediality, alongside the adjacent literary phenomena of iconicity and verbal holography (Vorobyova, 2021). The story starts with a symbolic description of a white bird, hovering out of the Genie's Well in a small village yard, iconically resembling the flying bird's silhouette, and ends up with an enchanting view of a nude's body slowly evaporating from above the well into the starry sky. The fascination of the initial and the final scenes of the story is triggered and maintained by the intensity of in-built visual (*blossoming cherry-plum trees; One of the sharpended branches of the tree at the end of the row hung down to the ground, thus looking like the bird's beak*), audial (*making noise with its wings; the sound of hovering wings*), and kinesthetic (*The bird seemed to wait till he comes closer to the well, having flown to draw a circle above his head, approached him as if frozen at his eyes' level, keeping on beating its wings*) multimodality, supported by instances of visual iconicity and verbal holography (the vector shifts from UP to DOWN, from FAR to NEAR, from DOWN to UP and from UP to DOWN again) and accompanied by zoom-in/zoom-out cinematic techniques (*If someone cast a glance from the sky height down onto this small yard, he would see that the latter reminds of a white bird ready, on opening its wings, to fly high into the sky*). All this is furnished by a harmonious appeal of the prefinal scene, where multimodality is heightened by the genre transmediality of the central visual image (*the reflection of Gamida's marble naked body, hovering above the well*) that gradually turns into an audial one (*a deadly silence; A naked woman herself is like silence*), being blended with poetry (*a true poetry; an enchanting verse*), dance (*a passionate dance; an exciting ...crazy dance*), and film (*a kind of movie*). Thus, given the trend to making imagery in contemporary short fiction more complicated, literary linguists face an evident necessity to jointly work out the metamethod of multimodal analysis that would help to get deeper into the intricacies of literary texture and the verbal mechanisms of its impact.

THE INFOTAINMENT OF POLITICAL TALK AND ITS MULTIMODAL PROPENSITIES

Joanna Szczepańska-Włoch, Ph.D., Senior Lecturer
Jagiellonian University, Poland
joanna.szczepanska-wloch@uj.edu.pl

Key words: infotainment, political interview, multimodality, strategic bias

A type of political interview that arouses both an avid interest amongst the scholars and genuine emotions amongst the audience or the hosts themselves is the *hybrid political interview* (Ekström, 2011; Hutchby, 1996, 2011; Montgomery, 2007, 2011), which results from the commercialization, deregulation or digitalization of the media (Ekström, 2011: 135). It encompasses a standard broadcast news interview (Clayman, Heritage, 2002) and “argumentative and confrontational exchanges of radio talk or non-institutional forms of argumentative speech exchange”, with stress on the confrontational aspect typical of other forms of broadcasting (Hutchby, 2011: 116–120), which can be termed *infotainment* (Thussu, 2007; Hutchby, 2011: 120). This peculiar mix of forms of broadcasting is *multimodal* in character for various factors, i.e., speech mode, language, style, setting or paralinguistic features, influence its reception. This form considerably violates conventional interviewing procedure; it merges the political interview and biased, partial and subjective reporting. The journalist’s role has been changed to that of “advocate, inquisitor or arbiter of truth” (Montgomery, 2007; cf. Hutchby, 2011: 116), who presents personalized argumentative views to foreground their stance. The way of managing the interchange is depicted as “belligerent and emotionally heightened episodes of direct confrontation with the interviewee” (ibid.).

Let us then transfer the above to the political interviews. The style of presentation of the hosts of political interviews has needed to be adjusted, since the expectations of the audience have substantially been revised and so the style of coverage has had to reflect their needs. This “new linguistic register” (Winston, 2002: 15; Tolson, 2011: 61) including informal language and an orientation towards *informalisation/conversationalisation* (Montgomery, 2007; Tolson, 2011) has become a salient feature of many news interviews (or, for our purposes, a political interview). This peculiar *genre mixing* or *ventriloquism* observable in the political exchange “adds extra spice” to the game of politics. It convincingly portrays and reinforces the speakers’ intent, and—what is even more significant—brings the speaker closer to the audience by establishing a common ground with them, persuades them into their own mode of thinking or else manipulates them. In the following paper the attention will be drawn to the use of a micro-strategy of infotainment as an instance of multimodality and its bias towards the macro-strategies of cooperation, persuasion and manipulation.

MULTIMODALITY OF MANGA

Victoria Yefymenko, Sc.D., Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
victoria.yefymenko@gmail.com

Keywords: manga, comics, multimodality, text-image relations, cross-modal cohesion

Manga with their distinct style and symbolism represent a growing reading trend in the world. Manga use an established set of symbols to convey such emotions as embarrassment, anger or fear. The page layout is an essential comics element that “gives overall coherence to the narrative discourse” (Groensteen, 2013: 96). Manga have generally been more experimental in layout than Western comics. They are more fragmentary and contain more panels that enhance the dynamism of the story. Manga have borrowed a number of cinematic devices from films, in particular close-ups, panning, jump-cuts, eyeline matches or over-the-shoulder shots, some of which may be used as focalisation-marking devices.

A manga is a multimodal discourse, combining several modes, mainly visual and verbal. The aural mode is represented by linguistic and visual signs, e.g. jagged borders of a speech balloon or the size and boldness of letters. Our research question is as follows: how the interaction between different modes is revealed in manga as a specific type of comics.

We will apply methods originally designed for the film analysis to the analysis of manga. For instance, Tseng’s (2013) approach to revealing the cohesion in a film is based on tracking its cross-modally realized characters, objects, actions, and settings. This analysis includes building cross-modal cohesive chains. The chain may begin by presenting a participant, and is extended whenever s/he appears again. Components of identity chains may belong to visual, verbal, and aural modes, and their interaction creates cross-modal cohesion.

Bateman and Schmidt (2012) propose different ways of relating units within a film. They argue that basic narrative units may be analyzed under the taxis, projection and plane subnetworks. Taxis includes paratactic relations, realized by a sequence of segments that do not stand in dependent relation to one another, and hypotactic relations of dependency. Instances of projection constitute a character’s sensing certain objects of perception or having dreams or memories. Plane consists of a combination of temporal and spatial relations. Temporal relations include ellipsis (flashback or flash-forward) or continuation, while spatial relations may be contiguous, i.e., inclusive (which either broaden or narrow the spatial focus), or connected, or non-contiguous (Bateman, Schmidt, 2012: 177-182).

Our analysis is based on manga comics from Manga Shakespeare series and focuses on various types of the text-image relations, paratactic and hypotactic, temporal and spatial relations, cross-modal cohesion in manga.

References:

- Appignanesi, R. (2016). *A Midsummer Night’s Dream*. Illus. Kate Brown. London: SelfMadeHero.
- Bateman, J. A., & Schmidt, Karl-Heinrich (2012). *Multimodal Film Analysis: How Films Mean*. London: Routledge.
- Groensteen, T. (2013). *Comics and Narration*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Tseng, Chiao-I. (2013). *Cohesion in Film: Tracking Film Elements*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

THEME SESSIONS

Multimodality and Transmediality in Discourse

RHETORICAL MULTIMODALITY FOR POLITICAL DEMAGOGY AT THE DEMOCRATIC TRANSITION

Donka Alexandova, Dr. Habil., Professor
Sofia University "St. Kliment of Ohrid", Bulgaria
E-mail: donka_bar@hotmail.com alexandrova.donka@gmail.com

Keywords: multimodality, politics, demagoguery, democracy, transition

Rhetoric, democracy and political demagoguery are the hallmarks of a society of two thousand five hundred years ago. Three decades ago, Gorbachev's "perestroika" and the fall of the Berlin Wall marked the beginning of the "transition" of the former socialist camp from socialism to capitalism (1989) and led the societies of these countries to a boom in political demagoguery. These events, as well as Donald Trump's presidential campaign in the United States, prompted one of the editors of the Financial Times to declare that "2016 is a year of demagoguery (December 15, 2016) that changed democracy." The transition from socialism to capitalism took place in the presence of liberal democracy, which, according to many researchers, "goes directly to oligarchic rule." Political and party systems have reversed: left forces are in "terminal decline" and the world has entered a "policy of post-truth, reinforced by smartphone technology". Eastern European countries, including Bulgaria and Ukraine, have welcomed regime change without being prepared for indoctrination, one of the main methods of political demagoguery.

The rhetoric unfolded a huge train of arguments, figures and tropes in favor of deliberative democracy, whose goal, according to James Bohman, is: "In democratic deliberation, citizens address one another with their public reasons in the give and take of free and open dialogue." Demagoguery usurps all the positive and negative means of rhetoric in the parliamentary activities of political speakers.

A comparative study of the speeches of MPs in the Bulgarian National Assembly and the Ukrainian Verkhovna Rada in the period 2014-2018 gives a clear idea of the highlights of political controversy: the pathos of emotional idealists since the beginning of the transition; the aggression is politicized and theatrical as it gradually passes into social networks – the cozy haven of rhetorical passions, victories, and losses.

The topics of the parliamentary debate are mostly economic both in the Bulgarian National Assembly (Volen Siderov, Valeri Simeonov, Cornelia Ninova) and in the Ukrainian Verkhovna Rada (Oleg Lyashko, Yulia Tymoshenko, Vladimir Parasyuk, who accompany their speeches with manifestations of physical aggression). In both parliaments, there is language aggression.

Low language culture (insulting nicknames – "freaks", "vandals", "pathetic cowards") analysis shows that the similarities of public reactions in demagogic controversy far outweigh the differences.

RHETORIC OF PANDEMIC IN BULGARIAN CONTEXT

Stoyanka Balova, Ph.D., Chief assistant professor
Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria
balova@uni-sofia.bg

Key words: pandemic, rhetoric, models of communication, media, social networks, argumentative models

This analysis is based on media model of political communication, which is theorized by D.Mazoleni. The model is related with the idea that political communication between the three subjects takes place within a public mediated space. This model excludes equal positions of the participants in the process of communication and exchange of information, assigning a specific role and additional weight to the media system. The media entity can be seen as a multitude of types: print, television, radio, websites, and social networks. During the pandemic, these media entities were the conductors of messages and suggestions.

The state of emergency required a rapid response, leading to a redefinition of constitutionally established balances in the powers of public institutions, between defensible individual rights and public values. Due to its suddenness, the state of emergency caused serious shocks in the socio-political, economic and social life of the society. In democratic societies, dealing with emergencies is a test of aerobatics and managerial maturity – the interaction between the institutions and the priorities in the state policies must be changed literally on the move.

The study aims to trace the communication models between citizens and leading political leaders – the prime ministers (Boyko Borisov, Kiril Petkov and Stefan Yanev) and health ministers of the regular and interim governments (Kiril Ananiev, Kostadin Angelov, Stoycho Kacarov and Asena Serbezova), as well as the rhetorical statements of experts from the National Operational Headquarters, which were rebroadcast through the media.

The growing possibilities of the Internet invariably lead to a change in the communication models between the speaker and the audience. By monitoring of various rhetorical situations, the study aims to present the main argumentative models used in political communication since the beginning of the 2020 pandemic.

The methods used: rhetorical analysis, comparative and political science analysis, media analysis

HATER'S STANCETAKING IN ANTI-UKRAINIAN MEMES: INTERMEDIAL ASPECT**Ievgeniia Bondarenko**, Sc.D., Professor

V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine

y.v.bondarenko@karazin.ua**Key words:** intermediality, meme, semiosis, stancetaking, toxic social context

This case study of 50 anti-Ukrainian memes addresses an issue of the synergy of modes in media discourse (social networks, in particular) that tends to nurture the narrator's stance as a hater.

In terms of ecolinguistics that affirms an overall and primarily toxic impact of the media (Stibbe, 2021), the narrative studies focus on stancetaking underpinned by social context (Englebretson, 2007). This context is one of the means of maintaining the addresser's aggressive dominance over an opponent, real or virtual. Stancetaking is traditionally focused on its verbal tools. However, recently, there is a strong tendency towards analyzing the process of semiosis as a synergy of modes that include visual, verbal, and audial ones. As an immediate corollary, multimodal semiotics extends to the new realms, such as media narrative studies. In their terms, memes may be viewed as a type of hater's narrative.

As hater's narrative, memes feature various contextual topoi. However, they are mainly targeted at the country's history, political ambitions and home affairs. In terms of semiotics, they demonstrate the following tendencies. On verbal level, they account for the choice of the lexicon of potentially toxic spheres, such as 'fascism', 'nationalism', 'WWII' or taboo (sex, scatology, hell). In terms of stance taking, these are viewed as markers of toxic social contexts. Similarly, on visual level, conforming to grammar of visual images (Kress & Leeuwen, 2006), the memes feature symbolism of the mentioned domains (swastika logos, obscene signs etc.) and deploy viral film, cartoon or photo images. They also feature a range of framing models and specific colours (c.f. Kucuk, 2015), that have various socially conditioned values.

As a conclusion, this confluence of diverse approaches in media- and ecolinguistics opens new perspectives to the study of hater's narrative stance in memes. The latter are viewed as means of multimodal operations with a limited number of toxic social contexts that create cumulatively negative impact on the audience.

References:

- Englebretson, R. (Ed.) (2007). *Stancetaking in Discourse. Subjectivity, evaluation, interaction*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Kress, G. & Leeuwen, T. (2006). *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. 2nd ed. London. New York: Routledge.
- Kucuk, S. U. (2015) "A Semiotic Analysis of Consumer-Generated Antibranding." *Marketing Theory*, June 2015, Vol. 15, No. 2, (pp. 243–264). SAGE.
- Stibbe, A. (2021) *Ecolinguistics: Language, Ecology and the Stories We Live By*. 2nd ed. Routledge.

СИНЕСТЕЗИЯ СЕМІОТИЧНИХ МОДУСІВ МЕДІУМУ МУЗИКИ В ОПОВІДАННІ ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА “МЕРТВІ”

Яків Бистров, докт. філол. наук, професор
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна
ybystrov@ukr.net

Ключові слова: медіум музики, синестезія, іконічність, індексальність, символність

Конструювання смислу літературного Наративу забезпечують модуси “семіотичної модальності” (Elleström, 2019) або форми медіального втілення: іконічність (в основі якої лежить принцип сенсорної подібності), індексальність, що зумовлена зв'язком із реальністю, і символність (символ як об'єкт, дія чи звук, які позначають дещо інше на підставі асоціацій, домовленості чи випадкової подібності).

Об'єктом емпіричного дослідження семіотичних модусів слугує оповідання Джеймса Джойса “Мертві” (із циклу оповідань “Дублінці”). Застосування синестезійного підходу дає змогу продемонструвати процес конструювання смислу, тобто зв'язку одного медіального продукту з іншим продуктом через синестетичну екстраполяцію семіотичних модусів, які вербально або невербально втілюються автором у різноманітні зображення, звуки чи символи.

В оповіданні “Мертві” взаємодія просторово-часового, авдіально-візуального чи іконічно-символьного типів синестезії дає змогу встановити смисловий взаємозв'язок персонажів, предметів і подій через медіум музики. Медіальний (невербальний) характер музики слугує засобом розкриття образу героя, з одного боку, а з іншого – засобом конструювання смислу наративу.

У фінальному епізоді оповідання, коли почали розходитися гості з вечірки, Габріель зосереджено дивиться на Грету, яка зупинилася на сходах, щоб послухати звучання віддаленої музики. У цей час тенор Бартелл д'Арсі виконує ірландську пісню “Дівчина з Аугріму” (репрезентація індексального складника). Через медіум музики образ Грети отримує статус не тільки головної героїні оповідання, а й стає об'єктом таємничої краси, захоплення і бажання:

A woman was standing near the top of the first flight, in the shadow also. [...] It was his wife. She was leaning on the banisters, listening to something. Gabriel was surprised at her stillness and strained his ear to listen also. But he could hear little save the noise of laughter and dispute on the front steps, a few chords struck on the piano and a few notes of a man's voice singing (Joyce, *The Dead*, p. 210-211).

Авдіально-іконічна синестезія наступної сцени розкривається у пристрасній уяві Габріеля, яка малює образ дружини Грети у вигляді картини (іконічний тип як репрезентант подібності): If he were a painter he would paint her in that attitude.

Her blue felt hat would show off the bronze of her hair against the darkness and the dark panels of her skirt would show off the light ones. *Distant Music* he would call the picture if he were a painter (Joyce, *The Dead*, p. 211).

Символьний складник семіотичного модусу музики теж оприявлюється у звуках “віддаленої музики”. У Габріеля виникає бажання дізнатися, що собою символізує ця сцена: There was grace and mystery in her attitude as if she were a symbol of something. He asked himself what is a woman standing on the stairs in the shadow, listening to distant music, a symbol of (Joyce, *The Dead*, p. 211).

Просторово-часову й іконічно-символьну синестетичні проєкції ментального образу “віддаленої музики” актуалізують думки Грети про закоханого в неї, але вже покійного Майкла Фюрера, а також пісня “Дівчина з Аугріму”, через спів якої Габріель пригадує свій перший любовний лист до Грети:

Like distant music these words that he had written years before were borne towards him from the past. He longed to be alone with her (Joyce, *The Dead*, p. 215).

Отже, семіотичні модуси медіуму музики в оповіданні Джеймса Джойса “Мертві” являють собою перетин трьох знакових типів – іконічного, індексального і символічного, де авдіальні знаки вербалізують почуття та емоції героїв, і навпаки, звуки і спів активізують появу іконічних (невербальних) образів та предметів.

ОБРАЗ СВІТУ У ВІДКРИТИХ ПРОМОВАХ ЕКОАКТИВІСТКИ ГРЕТИ ТУНБЕРГ**Юлія Федорова**

Херсонський державний університет, Україна

julfedorova84@gmail.com**Ключові слова:** образ світу, екоактивістка, відкрита промова, екосистема, резонанс

Наукову розвідку присвячено дослідженню конструювання образу світу як глобального уявлення представників різних культур та релігій про оточуючий світ, що виникає під впливом реакції суспільства на резонансні події, відкриті промови, світові колапси, політичні, економічні або екологічні зміни. У роботі стверджується, що провокаційна/надважлива інформація, трансльована з екранів телевізорів, у соціальних мережах, на медіаплатформах і передана з вуст відомих людей для широкого загалу реципієнтів, спричиняє масовий резонанс та значно впливає на усвідомлення ними світу тут і зараз. Одна шокуюча подія може стати тією призмою, крізь яку людство буде усвідомлювати світ у певний період часу. Вважаємо, що відкрита промова екоактивістки Грети Тунберг, проголошена нею на саміті «Climate Action Summit» у 2019 сколихнула світ і спричинила появу численних публікацій, дописів у соцмережах, появу рухів «за» та «проти» її ідей та загалом стала підґрунтям усвідомлення світу як глобальної екосистеми, що потребує значної уваги з боку суспільства. Г. Тунберг є підлітком, що страждає на одну із форм аутизму, а тому вона може легко сконцентруватись на одній важливій справі і втілити у життя свої наміри. Для аналізування нами була обрана аудіо-відеOVERсія промови Г. Тунберг, що дозволило виділити лінгвістичні особливості її тексту та визначити специфіку просодичного оформлення її виступу у поєднанні із мімікою, жестами та візуальним образом спікерки.

Найуживанішою номінативною одиницею, використаною у промові Г.Тунберг, постає лексема *dare* у сполученні *How dare you*, що почергово трапляється в анафоричних та епіфоричних повторах і у такий спосіб скеровує промову на погрози та звинувачення дорослих, які протиставляються всьому дитинству. Тактика звинувачення дозволяє відділити людей на дві частини за віковим критерієм, оскільки чітке підкреслення відповідальності саме дорослої частини людства стає стрижневим для побудови всього виступу: “*This is all wrong. I shouldn't be up here. I should be back in school on the other side of the ocean. Yet you all come to us young people for hope. How dare you*” (Thunbeg, 2019). Інтонаційно промова Г. Тунберг побудована як уривчаста і з початку невпевнена доповідь, що згодом стає сильнішою, набуває необхідних просодичних акцентів і змушує аудиторію уважно та покійно слухати екоактивістку. Зовнішній образ Грети – рожева блузка та заплетене у косу волосся (див. рис.1) стає значним контрастом до її серйозної промови,

Рис. 1. Виступ Г. Тунберг на Кліматичному саміті ООН

у якій вона апелює фактами, цифрами та стає уособленням відповідальності людства за екосистему загалом.

Використання цифр, як-от відсоткових та кількісних показників, у промові додає їй смислу достовірності та серйозності, що не корелює із мовленням звичайного підлітка *To have a 67% chance of staying below a 1.5 degrees global temperature rise – the best odds given by the [Intergovernmental Panel on Climate Change] – the world had 420 gigatons of CO2 left to emit back on Jan. 1st, 2018. Today that figure is already down to less than 350 gigatons.*

У такий спосіб, після гучного виступу Г. Тунберг на саміті, перегляд її промови в мережі Інтернет сягнув мільйонів, світ із новою силою заговорив про збереження екосистеми і страшні наслідки нехтуванням потреб природи, адже Грета та її прибічники тепер спостерігають за діями людства.

ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ ПЕРСОНАЖНИХ ОБРАЗІВ У ФЕНТЕЗІЙНОМУ КІНОНАРАТИВІ

Вікторія Гура

Херсонський державний університет, Україна
vikaalex24092210@gmail.com

Ключові слова: фентезі, персонажний образ, мультимодальні засоби, кінонартив, Джоан Роулінг

Сучасний кінематографічний простір все частіше заповнюють оригінальні кіноадаптації популярних художніх творів. Неабиякою популярністю користуються екранізації коміксів всесвіту Marvel та DC, а також фентезійні твори. Джоан К. Роулінг створила величезний неповторний світ сучасного фентезі про чаклуна Гаррі Поттера, художні тексти про якого розлетілись мільйонними тиражами по всьому світові. Не меншої популярності набули і екранні адаптації Поттеріани, які отримали беззаперечного схвалення як з боку критиків, так і з погляду глядачів різного віку.

Разом з тим, як у художньому просторі, так і у кіноіндустрії набирають обертів сівквели та приквели до найпопулярніших історій, які закарбовуються у сучасному епосі художньої кінокультури. Художній твір «Фантастичні звірі і де їх шукати. Оригінальний сценарій» за типом свого наративу є приквелом до історії Гаррі Поттера. Події, що розгортаються у творі, передують навчанню маленького чаклуна у Хогвартсі на шістьдесят п'ять років. У нашому дослідженні сфокусуємо увагу на засобах творення персонажних образів у однойменному кінонартиві Дж.К.Роулінг (Rowling, 2016), яка виступає його сценарісткою. Зокрема, нашої уваги отримують кінематографічні та мультимодальні засоби творення головних персонажів кінонаративу – Ньюта Скамандера та Креденція (в подальшому – втілення обскуруса). У свою чергу, під кінонартивом розуміємо історію про події, що втілюється у кінопросторі через єдність лінгвальних, аудіовізуальних та кінематографічних засобів і технік (Лотман, 1973; Лотман & Цивьян, 1994; Крисанова, 2020; Слышкин & Ефремова, 2004). Під лінгвальними засобами ми розуміємо мовлення персонажів, а також письмовий текст, відображений у написах, як-от будівель, плакатів, назви магазинів і банків тощо. Під аудіальними засобами розуміємо просодичне оформлення мовлення персонажів, саундтреки, спеціально створені для кінонаративу. Під візуальною складовою розуміємо візуальне втілення кінонаративу – образи персонажів, їхню зовнішність, одяг, а також створення топосу подій і всіх візуально відображених деталей кінонаративу. До кінематографічних технік відносимо техніки та план зйомки – крупний або дальній план, вектор руху кадру (Stam & Burgoyne, 1992).

У кінонартиві «Фантастичні звірі і де їх шукати» події розгортаються у декількох просторах – Нью Йорку, що постає динамічним часом розгортання історії, та фентезійному просторі, який є стоп-часом, оскільки перебування персонажів у фентезійній петлі часу не впливає на сповільнення або прискорення подій, що відбуваються у реальному топосі. Відповідно, у кінонартиві наявні декілька категорій персонажів, які мають розподіл відповідно до теорії Дж.К. Роулінг – чаклуни (*wizards*), нечакли або магги (*muggles*), фантастичні істоти (*fantastic beasts*).

Список літератури:

- Крисанова, Т. (2020). *Актуалізація негативних емоцій в англomовному кінодискурсі: когнітивно-комунікативний і семиотичний аспекти*: (Дис. доктора філол. наук). Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків.
- Лотман, Ю. М. (1973). *Семиотика кино и проблемы киноэстетики*. Таллин: Ээсти Раамат.

- Лотман, Ю. М., Цивьян, Ю. Г. (1994) *Диалог с экраном*. Таллинн: Александра.
- Слышкин, Г. Г., Ефремова, М. А. (2004). *Кинотекст (опыт лингвокультурологического анализа)*. Москва: Водолей Publishers.
- Rowling, J. K. (2016). *Fantastic Beats and where to find them. The original screenplay*. Great Britain.
- Stam, R., Burgoyne, R., & Flitterman-Lewis, S. (1992). *New vocabularies in film semiotics: structuralism, poststructuralism, and beyond*. London: Routledge.

ФУНКЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ В ІЛЮСТРОВАНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ ДЛЯ ДІТЕЙ

Діана Іваненко

Херсонського державний університет, Україна

dianaivanenko@ukr.net

Ключові слова: ілюстровані тексти для дітей, зображення, наратив, функція, дитяча читацька аудиторія.

Наукову розвідку присвячено дослідженню функцій зображень в ілюстрованих художніх текстах, присвячених наймолодшій читацькій аудиторії. Під ілюстрованими художніми текстами розуміємо тексти, що поєднують вербально та візуально виражену історію про події, автором яких є одна особа письменника, або ж для створення яких письменник та ілюстратор працюють у тісній взаємодії. Важливо зважати на той факт, що у літературному середовищі існують поняття тексти з ілюстраціями (books with illustrations) та ілюстровані тексти (picture books). Перші є творами, створеними в оригінальному первинному варіанті тільки завдяки вербальним засобам, а їхні ілюстрації можуть варіюватись залежно від певного історичного періоду, перевидання, видавництва, країни тощо. Такими текстами прийнято вважати казки братів Грімм, казки Г.Х. Андерсена, збірки народних казок. Тобто, ілюстрації є окремим створінням художників, які не працювали безпосередньо із автором тексту, натомість втілюють індивідуальне бачення ілюстратора або видавництва книги. Ілюстрованими ж текстами постають твори, які створювались одним автором, який є творцем і тексту, і ілюстрацій, або ж є результатом тісної взаємодії автора тексту та ілюстрацій. Ілюстровані тексти для дітей визначаються особливим використанням послідовних зображень, як правило, у тандемі з невеликою кількістю слів.

На відміну від текстів з ілюстраціями, де зображення покращують, прикрашають; у ілюстрованих текстах, зображення часто передає значну частину прочитаного та переносить читача-дитину у казковий світ наративу. Матеріалом нашого дослідження послуговували художні наративи М.Бонда "Paddington at the Carnival", "Paddington at the Grand Tour", які є популярними серед дитячої читацької аудиторії. Свідченням затребуваності таких текстів також слугують їхні сучасні екранізації, створення бренду іграшок та аксесуарів для дітей. У дослідженні стверджується, що головною функцією ілюстрованих текстів для дітей постає регулятивна функція, реалізація якої здійснюється завдяки особливій ігровій моделі творення наративів (Цапів, 2020), а також взаємодії вербального тексту та візуальних зображень. Останні є найбільше сприйнятими для дітей молодшого віку, завдяки техніці їхнього виконання, яка варіюється від мінімалістичної до універсальної та натуралістичної (Painter, Martin, & Unsworth, 2012: 34). У досліджуваних текстах зображення виконують такі функції: дублювання тексту, розширення або ампліфікації, деталізації, продовження нарації (у випадках чергування творення історії через вербальні та візуальні засоби).

Список літератури:

- Painter, C., Martin, J., & Unsworth, L. (2012). *Reading visual narratives: Image analysis in children's picturebooks*. UK: Equinox Publishing Ltd.
- Цапів, А. (2020). *Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей*. (Дис. доктора філол. наук). Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків.

MEME IN THE COLLECTIVE COGNITIVE SPACE

Alevtyna Kalyuzhna, Ph.D., Associate Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
alevtyna_kalyuzhna@ukr.net

Iryna Lavrinenko, Ph.D., Associate Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
irina.lavrinenko@karazin.ua

Key words: multimodality, meme, precedent phenomenon, cognition, communication

The object of the study is meme, which is defined as a unit of cultural information transaction, delivered from one person to another by teaching, imitation, etc. Melodies, ideas, catchy phrases and words can be memes (Dawkins, 1990). In our study we consider meme in the collective cognitive space understood as a structured in a specific way unity of knowledge and ideas possessed by all personalities belonging to a society (Krasnyh, 2001). This permits to study memes in cognitive aspect. A range of methods including descriptive, comparative, semiotic interpretation as well as the method of intuitive logical interpretive analysis and content analysis within semiotic and linguistic approaches have been applied to analyze a set of memes.

Memes apply to several communication channels, first of all to verbal and visual ones. The comparatively new phenomenon of internet-meme is defined as a type of precedent phenomena, unit of information transmitted via internet-communication and an object gaining popularity in a sphere served by information technologies (Shchurina, 2012: 160-162). Precedent elements (texts, names, situations) are able to deliver information about cultural or historical event in brief. This allows recipients to identify and interpret the phenomenon, and may become necessary for successful communication.

Internet-memes are classified into verbal (textualized), visual (drawings, videomemes), verbal and visual (multimodal) memes. Linguists identify the following characteristics of internet memes as virality, repeatability, emotionality, seriality, mimicry, minimalism of form and multimodality and the following functions: communicative, cognitive, regulatory, ethnical, phatic, aesthetic, emotional, metalinguistic, magic and carnival (Shvachko & Mykhailiuk, 2020: 234). Unity of semantic and communicative functions of memes provide for their repeatability which is of great practical importance as far as replication builds for the mechanism of emerging and spread of memes (Gurova & Lomykina, 2020).

Fast spread of internet-memes on the Internet is caused by their ability to provoke emotional feedback of the audience as “laughter-evoking” techniques are integrated into a meme’s content (Zhabotinskaja, 2020: 93). Internet-memes are transformed all the time and thus the aesthetic effect is achieved, intellectual game and riddles are performed (Kanashina, 2018]). Transformations are seen in the visual (variation of colors, details of a picture) as well as verbal aspect (variations of vocabulary, syntax, pragmatics). Internet-memes usually follow the four-stage life-cycle: creation, spread, usage and disappearing or change of status (Krongauz, 2012). Memes can exist for a long time if the transmitted information is developed, but without adaptation to changing conditions of the social world the value of information diminishes and memes disappear.

Thus, internet memes provide actual information, along with the cultural and social background of society, which may be of great importance when studying public opinion on some issues and teaching students actual vocabulary in the related sphere.

References:

- Dawkins, R. (1990). *The Selfish Gene* (2nd ed). Oxford University Press.
- Gurova, E.K., & Lomykina, N.Ju. (2020). Karnaval v Seti: kak formula protesta pobyvala memom. [Carnival on the Web: how a protest formula became a meme]. *Medialingvistika*, 7 (3), 318-331. DOI: 10.21638/spbu22.2020.304
- Kanashina, S.V. (2018). Internet-mem i precedentnyj fenomen [Internet-meme and precedent phenomenon]. *Vestnik TGPU*, 4(193), 122-127.
- Krasnyh, V.V. (2001). *Osnovy psiholingvistiki i teorii kommunikacii* [Fundamentals of Psycholinguistics and Communication Theory]. M.: Gnozis, 2001.
- Krongauz, M. (2012). Memy v internete: opyt dekonstrukcii. [Memes on the Internet: An Experience of Deconstruction]. *Nauka i zhizn'*, 11. Retrieved from: <https://www.nkj.ru/archive/articles/21327/>
- Shchurina, Yu.V. (2012). Internet-memy kak fenomen internet-kommunikacii [Internet memes as a phenomenon of Internet communication]. *Nauchnyj dialog*, 3, 160-172.
- Shvachko S., & Mykhailiuk, V. (2020). Specy`fika gumoru v merezhi internet [The specifics of humor on the internet]. *Naukovi Zapysky*. Seriya: Filologichni nauky. 187, 230-235. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.36>.
- Zhabotinskaja, S.A. (2020). Narrativnyj mul'timedijnyj koncept: algoritm analiza (na materiale internet-memov o COVID-19) [The narrative multimedia concept: an algorithm for the analysis (internet-memes about COVID-19)]. *Cognition, communication, discourse*, 20, 92-117. Retrieved from: <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home>. DOI: 10.26565/2218-2926-2020-20-06.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ VS ПОГРОЗА

Тетяна Крупкіна, канд. філол. наук
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна
t.v.krupkina@karazin.ua

Олена Пономаренко
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Україна
elena.ponomarenko@gmail.com

Ключові слова: асертив, директив, застереження, комісив, мовленнєвий акт, погроза

Мовленнєві акти вже давно стали об'єктом вивчення та аналізу лінгвістів всього світу. Застереження та погроза вже вивчалися на матеріалі німецької, англійської, французької та російської мов, проте вони стали *об'єктом* даного дослідження з точки зору порівняльного підходу. В дослідженні використовуються *методи* дискурсивної лінгвопрагматики, залученої на сучасному етапі розвитку в когнітивно-дискурсивну парадигму лінгвістики, яка вивчає комунікативні та лінгвокогнітивні аспекти. В *результаті* дослідження було встановлено 8 спільних та 4 відмінних рис. До спільних рис належать наступні:

1. мовленнєвий акт застереження та мовленнєвий акт погрози є гібридними іллокутивними типами, які поєднують дві рівноправні інгерентні іллокуції;
2. обидва мовленнєвих акти містять директив як складову гібридного мовленнєвого акту;
3. сполучник *sonst* зустрічається як при реалізації МАЗ так і при реалізації МАП. Цей сполучник було віднесено до фразеологічних мовленнєвих актів застереження та погрози;
4. перформативне дієслово *warnen* вживається при реалізації як застереження, так і погрози, що підтверджує тезу про те, що закріплене за перформативним дієсловом значення може бути ширшим за зазначене;
5. директивні складові мовленнєвого акту застереження, так само як і мовленнєвого акту погрози можуть бути реалізовані імпліцитно;
6. асертивна складова МАЗ та комісивна складова МАП також можуть бути реалізовані імпліцитно;
7. застереження та погроза можуть бути реалізовані як повністю імпліцитні мовленнєві акти;
8. розповідні структури є притаманними елементами як для мовленнєвого акту застереження, так і для мовленнєвого акту погрози.

Відмінними рисами МАЗ та МАП є наступні:

1. у випадку МАЗ другий компонент є асертив, а у випадку МАП – комісив;
2. мовець, реалізуючи застереження, має на меті допомогти адресату, у випадку погрози – мовець має на меті нанести шкоду адресатові. Іntenції мовця МАЗ та мовця МАП – різні;
3. у випадку МАЗ мовець не є бенефіціаром дії, це завжди треті особи або певні обставини. У випадку МАП саме мовець буде тією особою, що буде завдавати шкоду адресатові;
4. статус мовця у випадку погрози зазвичай вищий за статус адресата. У випадку ж застереження статуси мовця можуть бути рівними.

Проведене дослідження встановило схожі та відмінні структурно-семантичних та лінгвопрагматичних характеристики мовленнєвого акту застереження та мовленнєвого акту погрози у німецькомовному діалогічному дискурсі.

ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНОГО ДИГІТАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

Н. В. Лазебна, докт. філол. н., доцент
Національний університет «Запорізька політехніка», Україна
natalialazebnaya@gmail.com

Ключові слова: дигітальний дискурс, природна мова – штучна мова, мікро-/мезо-/макрорівні дискурсу, чатбот,

Лінгвістичний дуалізм «природна мова – штучна / синтетична мова» є сьогодні інгерентною властивістю інформаційного суспільства, у якому починає формуватися «машинна картина світу». *Об'єктом* дослідження є дигітальний дискурс, що постає як мовленнєво-інтелектуальний продукт інноваційних інформаційних технологій. Розгортаючись за допомогою природно- і штучно-мовних засобів упаковки позамовного змісту – *предмету* дослідження – весь пафос і все таїнство людського спілкування виявляється сьогодні порушеним через втручання третьої сторони – цифри, яка стає своєрідною «надбудовою надбудови», а природна мова залишається лише «гнучким» базисом, оскільки вона оперативно адаптується під закони інформаційних технологій і в такий спосіб постає одночасно і як первинна система – донор дискурсу, і як вторинна моделююча система – осередок створення штучних мов. На їх перетині й матеріалізується те могутнє лінгво-соціо-культурне явище, що його іменують дигітальним дискурсом. Виконана в межах когнітивно-комунікативної парадигми лінгвістики, робота передбачає комплексне використання загальних та конкретних лінгвістичних *методів* аналізу: міждисциплінарного, семіотичного, лінгвокогнітивного, дискурсивно-текстового, прагмасемантичного тощо.

Англомовний дигітальний дискурс (АДД) є різновидом інституційної комунікації, опосередкованої симбіозом (штучних) мов програмування і (природної) англійської мови, в якій відбито цифровізовану мовленнєву (по)дію, що стає мотивом вербальної взаємодії його агентів і його клієнтів за посередництвом інноваційних інформаційних технологій. Він є ідеальною самопороджуваною системою, лінгвосеміотичні доміанти якої спрямовано на кодування й декодування команд як аверсивно (від Людини до Машини-комп'ютера), так і реверсивно (від Машини-комп'ютера до Людини). У такий спосіб відбувається реципрокальна взаємодія між цільовою сферою дискурсу (природна англійська мова) і джерелом-сферою (мови програмування), при якій фонетичні, лексичні та граматичні відношення трансформуються у своєрідний лінгвоматематичний симбіоз, що ним успішно користуються учасники дискурсу – його агенти і його клієнти. Текстовий простір англомовного дигітального дискурсу має тришарове втілення – він складається з одиниць макро-, мезо- і мікрорівня. *Мікрорівень* АДД спирається на тексти мов програмування, списки команд, прописаних програм, рушійною силою формування яких є підмова математики з її набором цифр і символів. *Мезорівень* АДД – осередок безпосередньої взаємодії природної англійської мови і штучної мови програмування. На цьому рівні перша, використовуючи власні засоби, інтегрує їх з елементами другої, створюючи дієвий інструментарій для обробки «самої себе». Спочатку природна англійська мова закладає «цеглинки» для розроблення і/або наповнення аналітичного інструментарію (створення чатботів, програм для обробки природної мови, NLP тощо), а в результаті й сама стає об'єктом обробки. На *макрорівні* (зовнішній лінгвосеміотичний контур) своєї репрезентації АДД постає як середовище, режим і стиль сумісного використання природної англійської мови Людиною і Машиною з метою налагодження взаємовигідної комунікації шляхом продукування структурно цільнооформлених, змістовно релевантних і прагматично цілеспрямованих мовленнєвих повідомлень. Медіатором такої комунікації є чатботи –

штучно створена програма, яка імітує інтеракції – розмову / бесіду / діалог з Людиною-користувачем. Чатбот є сьогодні певною «антропоморфізованою» сутністю – результатом створення Людиною-програмістом не просто деякої дигіталізованої сутності, а чогось «собі подібного». При взаємодії Людини з анімованим розмовним агентом відтворюється модель живого / природного мовлення, передумовою успішності якої є операційна лінгворитміка дискурсу, логічність використання відповідних елементів мови програмування, оперативність реакції Машини, а головне – лінійна покроковість інтерактивного обміну: репліка-стимул (запит) Людини до Машини, репліка-реакція (відповідь) Машини до Людини.

Принцип мультимодусної взаємодії Людини й Машини сприяє поступовому формуванню дигіталізованого глобального світу, де стираються грані між Людиною та Машиною.

TRANSMEDIALITY AND EMOTIONS IN FILMS VS ILLUSTRATIONS

Tetiana Lukianova, Ph.D., Associate Professor
V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
luktah@gmail.com

Key words: associations, emotions, illustration, film, meaning-making, multimodality, transmediality

This study is realized in a transmedial perspective involving several media – film and illustration. The paper is based on the comparative analysis of reviews of film critics' and film audience's emotions evoked by the film and descriptions of emotions and sensory experiences from the film-related illustration evoked in the subjects of the associative experiment, who were not provided with information about the titles of the films or the director's name, on which basis the illustration was designed.

In my study I apply a complex of scientific *methods* such as induction, deduction, analysis, synthesis, associative experiment, cognitive, semiotic and pragmatic analysis methods. I also follow a social semiotic approach, which focuses on the research of films, video games, pictures / illustrations etc. combining various semiotic modes such as images and sound, graphics and language and others, all of which contribute to how individuals perceive, comprehend and interpret the world. The main research *object* is realized in emotions, associations and sensory experiences of individuals, which facilitates the understanding of the meaning-making process as well as the interrelation between emotions and reasoning.

The research *resulted* in obtaining similar emotion descriptions evoked by the film and illustration in the subjects of different professions and cultures. The reviews of film critics and film audience can be described as having varied, sometimes contrastive, emotional reactions, while descriptions of emotions by film critics and those evoked by the film-related illustration in the subjects of the experiment are similar, or comparable. It must be mentioned, though, that the results can vary depending on the film popularity, illustration's semiotic explicitness, or audience's capability to construe the world around them.

Conclusion. The study assumes that individuals of different cultures and professions share similar emotions and make comparable meanings even if having to deal with different media – film vs illustration. Their meanings are derived from professional knowledge, emotions, sensations and associations. They are influenced by the previous experiences and are prone to adapt the received information to the current needs, states, intentions and culture they belong to.

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У ПРОТЕСТАНТСЬКІЙ ПРОПОВІДІ: МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Тетяна Макарова

Херсонський державний університет, Україна

masalovatn@gmail.com

Ключові слова: протестантська проповідь, богослужіння, глобальна сугестивна стратегія, перлокутивний ефект, вербально-аудіо-візуальна репрезентація інформації.

Ключовим елементом протестантського богослужіння є проповідь, під якою розуміємо нарративний текст релігійного спрямування, у якому розгортається одна або декілька історій, пов'язаних з біблійними сюжетами, окремими історіями з життя біблійних постатей і мирян, які в наративі отримують спільний простір, що охоплює Бога, проповідника і вірян.

Наше наукове дослідження сфокусовано на виявленні стратегій і тактик, що використовуються проповідником у протестантській проповіді для реалізації перлокутивного ефекту трансформації світогляду і свідомості вірян, тобто навіюванні безапеляційної віри у Бога і безкомпромісного прийняття постулатів протестантського віровчення. У дослідженні для опису стратегічних параметрів англійськомовної протестантської проповіді послуговуємося концепцією Т. А. ван Дейка, яка передбачає поділ стратегій на глобальну, локальні і мовленнєві (Дейк, 1989) та теорією мовленнєвих актів, що була запропонована англійським логіком Дж. Остіном (Остин, 1986) й американським філософом Дж. Сьорлем (Searle, 1969).

У контексті нашого дослідження вважаємо, що глобальна сугестивна стратегія у протестантській проповіді реалізується завдяки мультимодальному впливу на рецептори сприйняття вірян. Як правило, протестантське богослужіння є багатокомпонентним вербально-аудіо-візуальним утворенням, у якому поєднуються різноманітні способи репрезентації інформації.

Разом із вербальними засобами у створенні та посиленні сугестивного впливу проповіді на вірян беруть участь просодичні засоби, до яких відносимо фразовий наголос, гучність, темп, ритм, паузацію тощо (Солощук, 2006). Вони створюють особливе інтонаційне оформлення проповіді, дозволяють проповіднику утримати увагу вірян та закріпити у їх пам'яті та свідомості основні положення проповіді за допомогою акцентування уваги на її ключових моментах.

Крім того, підґрунтям для створення особливого емоційного стану сприйняття релігійної інформації, в якому знижується критичне ставлення людини до дійсності, є аудіальний супровід, яким постають уривки з класичних музичних творів, наприклад, відомі твори Моцарта, протестантські хорали Баха та імпровізовані сучасні твори різних жанрів і стилів у живому виконанні – від популярної музики до важкого року. Музичний супровід, який облямовує виступ пастора, зазвичай тематично узгоджується із проповіддю, що сприяє реалізації бажаного впливу на вірян.

До візуальних засобів впливу на свідомість та підсвідомість вірян відносимо жести та міміку пастора, використання яких демонструє емоції проповідника і створює певне смислове навантаження, посилюючи таким чином сугестивний вплив проповіді. Крім того, у відповідь на сучасну тенденцію до візуалізації текстової інформації із залученням мультимедійних технологій, повідомлення проповідника також може супроводжуватися відеорядом, на якому відображаються ключові тези проповіді, цитати із Біблії або ж певні зображення відповідно до тематики проповіді.

Отже, весь процес богослужіння є інтегрованим, детально розпланованим утворенням, кожна складова якого підпорядковується певній ідеї і спрямована на підкріплення думки,

що висловлюється у проповіді. Саме вербально-аудіо-візуальний формат існування проповіді сприяє реалізації глобальної сугестивної стратегії проповідника і створює особливий перлюкутивний ефект безапеляційної, безкомпромісної віри у слова пастора.

Список літератури:

- Дейк, Т.А. ван (1989). *Язык. Познание. Коммуникация*: пер. с англ. Москва: Прогресс.
- Солощук, Л.В. (2006). *Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі*. Харків: Константа.
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Cambridge: Mass.: Harvard Univ. Press.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Acts*. Cambridge: CUP.

MULTIMODALITY IN INTERCULTURAL COMMUNICATION: RHETORIC OF THE KARAKACHANS IN BULGARIA

Denitsa Medarska

Sofia University, Bulgaria

deni_med@abv.bg

Keywords: Bulgarian-Greek cultural dialogue, Karakachans, Karakachans fairs, multimodality

Through the analysis of multimodality at the level of communication practices, the subject of the present study is the Bulgarian-Greek cultural dialogue, realized in the rhetoric of the Karakachans in Bulgaria. They are an old nomadic tribe, which, crossing the borders of countries and cultures, is built as a completely original supranational community with its identity, way of life, culture, traditions and customs passed down from generation to generation for centuries. The aim is to trace the rhetorical practices in intercultural dialogue, the most striking manifestation of which unfolds in the so-called Karakachan fairs and the media coverage after the events, which leave a rich empirical material for rhetorical analysis. In the present times and the changes that have taken place, the Karakachan Council appears as a contemporary custom – a synthesis of community consolidation, associated in the past with seasonal rites, which is formed as a bridge for the transmission of traditions through generations. The object of research is various modes such as images, texts, speeches, symbols and signs, etc., which are socially and culturally formed resources for creating meaning and impact. The conclusion reached in the study is that through a rich set of rhetorical skills and techniques, the Bulgarian-Greek dialogue is realized at a higher level.

МУЛЬТИМОДАЛЬНА МЕТАФТОНІМІЯ У ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМАХ (на матеріалі твіттера Дональда Трампа)

Ольга Мелешенко, Ph.D.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна
olga.o.meleshchenko@gmail.com

Ключові слова: метафора, метафтонімія, метонімічний ланцюг, метонімія, політичний інтернет-мем.

Революційні зміни у політичній комунікації завдяки упровадженню електронних засобів спілкування докорінно змінили самі уявлення про її сутність. Одним із яскравих феноменів сучасної політичної інтернет-комунікації виступає політичний інтернет-мем, який створюється і розповсюджується користувачами соціальних медій, зокрема інтернет-сервісу «Твітер», як реакція на комунікативну поведінку політичних лідерів. Нерідко останні становляться об'єктом зображення інтернет-мемів. Не уникнув цього і Дональд Трамп, 45-й президент США і колишній власник одного з найвпливовіших твітер-акаунтів світу, зображення якого було відтворено у тисячах інтернет-мемів на інтернет-сервісі «Твітер».

Спираючись на методологію мультимодальної лінгвістики (Kress, 2010; Kress & van Leeuwen, 2001), когнітивної лінгвістики (Lakoff & Johnson, 1980; Lakoff & Turner, 1989), теорії (мультимодальної) концептуальної метафори й метонімії (Goossens, 1990; Forceville, 2009, 2016; Forceville & van de Laar, 2019; Ruiz de Mendoza & Díez, 2002), у доповіді висвітлюється мультимодальна метафтонімія у політичних інтернет-мемах, що зображують Д. Трампа. Особливу увагу приділено вивченню семіотичних ресурсів вербального й візуального модусів у втіленні джерельних й цільових концептуальних структур метафор/метонімії, семантиці джерельних доменів метафор у зображенні Д. Трампа, а також концептуальній складності метафтонімії. Матеріалом дослідження слугували 200 мультимодальних інтернет-мемів, відібраних серед відповідей на твіти Д. Трампа на його особистому твітер-акаунті @realDonaldTrump у період з 1 травня 2019 року по 31 липня 2019 року. За результатами дослідження інтернет-меми, що зображують Д. Трампа, ґрунтуються на візуальних/мультимодальних метафорах і метоніміях (Martynyuk & Meleshchenko, 2021). Взаємодія концептуальної метафори й метонімії утворює *мультимодальну метафтонімію* – «інтеграцію метонімії у джерельний або цільовий домен метафори <...>, у процесі якої відбувається зміна семіотичного модусу» (Pérez-Sobrinó, 2017: 125). Джерельний домен метафор у інтернет-мемах проектує негативні риси на Д. Трампа, зображуючи 45-го президента США як: а) людину (РАСИСТА, ЧЛЕНА КУ КЛУС КЛАНУ, РОСІЙСЬКОГО АГЕНТА, ФАШИСТА, ВІЙСЬКОВОГО, ІМПЕРАТОРА, ДУРНЯ, БОЖЕВІЛЬНОГО, БРЕХУНА, КЛОУНА, ЗЛОЧИНЦЯ, ШАХРАЯ, НЕВДАХУ, ЖІНКУ, ДИТИНУ); б) ТВАРИНУ (СВИНЮ, ЩУРА, КОМАХУ); в) НЕЖИВИЙ ПРЕДМЕТ (МАРІОНЕТКУ, ФЕКАЛІЇ). Мультимодальні метафтонімії відрізняються різною концептуальною складністю. У цільовий домен майже усіх метафор інтегровано метонімію, в той час як метафоричний джерельний домен варіюється у залежності від складності своєї концептуальної структури. Відтак, мультимодальні метафтонімії, що зображують Д. Трампа, було класифіковано відповідно до складності джерельного домену метафори на: 1) метафтонімію із простим джерельним метафоричним доменом; 2) метафтонімію із інтегрованою у метафоричне джерело простою метонімією; 3) метафтонімію із інтегрованим у метафоричне джерело метонімічним ланцюгом (Martynyuk & Meleshchenko, 2021). Інтерпретація мультимодальних метафтонімічних інтернет-мемів ґрунтується на розумових процесах, які не обмежуються логічним мапуванням усередині/між концептуальними структурами, але й залучає емотивну сферу адресата, а саме емоційну оцінку, і викликає певне негативне почуття-ставлення до Д. Трампа.

Список літератури:

- Forceville, C. (2009). Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitive framework: Agendas for research. In C. Forceville, & E. Urios-Aparisi (Eds.), *Multimodal metaphor* (pp. 19–42). Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Forceville, C. (2016). Pictorial and multimodal metaphor. In N.-M. Klug, & H. Stöckl (Eds.), *Handbuch Sprache im multimodalen Kontext* (pp. 241–260). Berlin & Boston: De Gruyter.
- Forceville, C., & van de Laar, N. (2019). Metaphors portraying right-wing politician Geert Wilders in Dutch political cartoons. In E. Hidalgo-Tenorio, M.-Á. Benítez-Castro, & F. De Cesare (Eds.), *Populist Discourse: Critical Approaches to Contemporary Politics* (pp. 292–307). London: Routledge.
- Goossens, L. (1990). Metaphonymy: The interaction of metaphor and metonymy in expressions for linguistic action. *Cognitive Linguistics*, 1(3), 323–342.
- Kress, G. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge.
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal Discourse: The modes and media of contemporary communication*. London: Arnold.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Turner, M. (1989). *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago & London: The University of Chicago Press.
- Martynyuk, A., & Meleshchenko, O. (2021). Socio-pragmatic potential of (verbo)-visual metaphonymy in Internet memes featuring Donald Trump. *Metaphor and the Social World*. Advance online publication. Doi: 10.1075/msw.20010.mar
- Pérez-Sobrino, P. (2017). *Multimodal metaphor and metonymy in advertising*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Ruiz de Mendoza, F. J., & Díez, O. (2002). Patterns of conceptual interaction. In R. Dirven, & R. Pörings (Eds.), *Metaphor and metonymy in comparison and contrast* (pp. 489–532). Berlin & New York: Mouton de Gruyter.

ТРАНСМЕДІАЛЬНІСТЬ КОНЦЕПТУ *DEATH* В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ**Молгамова Л.О., викладач**

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Україна

molgamova.lil@gmail.com**Ключові слова:** дискурс, трансмедіальність, концепт, лінгвосинергетичний аспект.

Високий інтерес до проблеми трансмедіальності зумовлений стрімким розвитком цифрової культури і переходом життя в онлайн режим, коли наша увага фокусується на позамовних феноменах, які межують з мовою і лінгвальним відтворенням дійсності, а саме: художня форма нерозривно пов'язана з візуалізацією, графікою, музичним супроводом.

Об'єктом дослідження постає трансмедіальність концепту *DEATH* як вид екстракомпозиційної інтермедіальності.

Зазначимо, що інтермедіальність означає взаємодію мовних знаків і різних форм мистецтва, що утворює цілісність художнього твору. Трансмедіальність – вихід за межі медіа – з одного боку, стимулює створення новітніх технологічних методів мистецтва, з іншого боку, це спроба медіаперекладу художнього твору. Це не адаптація, а іншевираження. Як показовий засіб репрезентації категорії трансмедіальності науковці називають наративність, бо прагнення автора твору до самовираження знаходять своє відображення в усіх видах як медіа так і художнього дискурсу, що не являє собою адаптацію, а іншебаченням одного й того ж матеріалу.

Термін трансмедіальність зумовлений виникненням одного і того ж наративу в різних медіа (Пешкова, 2019), різними переходами між медіа, реалізацією концепту різними вербальними і невербальними засобами. Коли друковані тексти переходять у цифровий формат, відбувається зміна медіуму, характерна для трансмедіальності, що, в свою чергу, призводить до появи інтерактивного дискурсу. Трансмедіальність концепту *DEATH* – це міжжанрова трансплантація, коли риси одного жанру можуть проявитися в іншому, наприклад, тема смерті в фільмах сумісно з мовною реалізацією певної кількості притаманних концепту *DEATH* атрибутів підсилюється сумним, трагічним музичним супроводом. Або навпаки, музичний твір Моцарта «Реквієм» реалізує концепт *DEATH* позамовним феноменом – музикою.

Використаний міждисциплінарний метод дослідження дозволяє поєднати різні підходи до вивчення досліджуваного явища. Когнітивний вимір трансмедіальності базується на опрідметненому уявленні про мистецькі явища, семіотичний – у його вербальній та нарративній площинах виокремлюють різнорівневі мовні та оповідні засоби, які слугують сигналами виявів цієї категорії. Здійснений же нами опис результатів дослідження категорії трансмедіальності концепту *DEATH* у англомовному дискурсі у лінгвосинергетичному аспекті, коли у фокусі уваги ми вбачаємо головний принцип синергетики – принцип єдності світу, доводить, що перекодування знаків однієї семіотичної системи в іншу збагачують смисл концепту і є невід'ємними один від одного.

В ході проведеного дослідження зроблено висновки, що лінгвальні засоби оживляють мистецтво, яке супроводжує дискурс, а це, в свою чергу, розширює можливості інтерпретації дискурсу.

Проведене дослідження не є вичерпним. Подальшу перспективу наукової розвідки вбачаємо у пошуку відповіді на питання: чи доцільно виокремлювати різні види дискурсу з погляду науковців на тотальний перетин фрагментів дискурсу кордонів різних форм медіа? Можливо, слід вести мову про трансдискурс, коли завдяки сучасним технологіям текст одночасно можна прочитати, побачити, почути?

Список літератури:

- Єфименко, В. (2015). Цифрові адаптації традиційних казок. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 53, 98-100.
- Михед, О. (2020). *Рай і роботи. Олександр Гарленд*. Retrieved from <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/podcast/304379-ray-i-roboti-aleks-garlend-plyazh-teserakt-ex-machina>
- Пешкова, О. (2019). *Інтермедіальність англійськомовних художніх текстів ХХ–ХХІ століть : когнітивно-семіотичний аспект*. Дис. ... канд. філол. наук. Запорізький національний університет, Запоріжжя.
- Rajewsky, I. (2005). Intermediary, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality. *Intermediaites*, 6, 43-64.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ДИСКУРСІ

Росала Мусаєва, Ph.D.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

r.musayeva@karazin.ua

Ключові слова: мультимодальність, дискурс, категорія, міждисциплінарність, синестезія

У сучасній науці мультимодальність потрактовується як здатність людини сполучати й суміщати в процесі пізнання й комунікації відразу декілька способів (що дістали назви модусів) засвоєння світу й спілкування – вербальний, візуальний, кінетичний або жестовий та інші. Основними типами мультимодальності є когнітивний і вербальний, і вони знаходяться у тісному взаєм'язв'язку.

Об'єктом мого дослідження є вивчення мультимодальності у дискурсі як поєднання вербальних та невербальних засобів, які дозволяють задіяти різні типи людських відчуттів. Мультимодальний підхід зосереджений на взаємодії різних знакових систем. У вітчизняних лінгвістичних розвідках кінця ХХ – початку ХХІ ст. специфіку вербальних та невербальних засобів, які використовують і в усному, і в писемному мовленні, розглядають, як правило, в межах паралінгвістики. Можна назвати також низку інших мовознавчих галузей, у межах яких вивчають засоби, що належать до різних семіотичних систем: лінгвістику тексту (зокрема, креолізованого або полікодового), невербальну комунікацію, візуальну лінгвістику або візуальну комунікацію.

Що таке мультимодальність? Цю лексичну одиницю утворено префіксальним способом: мульти – префікс, що позначає множинність предметів, об'єктів, відношень, функцій тощо або багаторазовість повторення певної дії. Іменник модальність (від лат. *modus* – розмір, спосіб, образ) набуває різних значень у світлі тієї дисципліни, у якій застосовується, на зразок лінгвістики, психології, програмування, філософії, музики та інших (Leeuwen van, 2005: 439). Поняття «модус» не має однозначного трактування, тому потребує додаткових уточнень та обґрунтувань. У мультимодальній комунікації для реалізації поставлених цілей поєднують одночасно кілька модусів. Прикладами можуть слугувати рисунок і вербальний текст, рисунок і текстовий підпис-пояснення до нього, текст та інші невербальні графічні засоби, усний вербальний текст і міміка співрозмовника, відстань між комунікантами, вербальні засоби на телебаченні чи в Інтернеті разом з ілюстраціями або іншими графічними об'єктами, що рухаються та виконують певні дії. Проміантною є думка Г. Кресса і Т. ван Льовена про те, що всі модуси впливають на значення, формуючи його сутність. Це стосується засобів (візуальних, мовних, писемних тощо), використання яких обмежується можливістю окремих каналів зв'язку й тематичною спрямованістю кожного конкретного інформаційного блоку.

Для пояснення мультимодальності дотичним є його тлумачення з позицій, насамперед, психології. Вона трактується як приналежність до певної сенсорної системи та застосовується для характеристики відчуттів, тобто є однією з їх основних якісних властивостей. Мається на увазі виникнення відчуття у певній сенсорній системі людини – зоровій, слуховій, смаковій, тактильній. У загальному розумінні людина сприймає й конструє навколишній світ мультимодально, а саме в синестезії всіх відчуттів – зору, смаку, слуху. У будь-якому комунікативному акті задіяні вербальні та невербальні засоби спілкування. Науковці визнають, що поняття мономодального тексту не існує взагалі (Baldry, 2006: 58). Мультимодальність осмислюють як наявність множинності семіотичних кодів, задіяних у комунікації (Nørgaard, 2010: 435–436). Наголошено на взаємодії та інтеграції семіотичних ресурсів у процесі знакотворення, де мова постає лише як один із них (Jewitt, 2009: 2).

У світлі мультимодальних наукових розвідок відкритий широкий спектр невирішених питань та незаповнених лакун. Попри це, уведено в обіг і визначено поняття мультимодального дискурсу, тобто такого, що розгортається в декількох модусах комунікації: вербальному, візуальному, аудіальному, аудіовізуальному тощо. Переміщення знаків у незвичний для них контекст, де вони набувають нових смислів, стає результатом техніки дискурсивного імпорту (Leeuwen van, 2005: 139).

Викладене дозволяє стверджувати, що мультимодальність – це міждисциплінарна категорія, яка ґрунтується на різних каналах та типах сприйняття інформації, на одночасному використанні та взаємодії вербальних невербальних, візуальних та інших аспектів; мультимодальність у дискурсі – поєднання вербальних та невербальних засобів, які дозволяють задіяти різні типи людських відчуттів: зорові, слухові, рухові та статичні.

Список літератури:

- Baldry, A. (2006). *Multimodal Transcription and Text Analysis: A Multimedia Toolkit and Coursebook*. Equinox: Equinox Publishing.
- Jewitt, C. (2009). *The Routledge Handbook of Multimodal Analysis*. London: Routledge.
- Leeuwen van, T. (2005). Typographic meaning. *Visual Communication*, 4(2), 137–143.
- Nórgaard, N. (2010) Multimodality: Extending the Stylistic Tool-Kit. In D. McIntyre, & B. Busse (Eds.) *Language and Style: In Honour of Mick Short* (pp. 433–449). London: Palgrave Macmillan.

TRAFFICKING IN HUMANS AND ANTI-TRAFFICK RHETORIC: THE “MODERN-DAY SLAVERY” FRAMING OF TRAFFICKING – PATHOS AND PITFALLS

Donka Petrova, Ph.D.

Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Bulgaria

d.petrova@phls.uni-sofia.bg

Key words: trafficking in humans, slavery, pathos, framing

Human trafficking is a serious problem of immense proportions, which affects Eastern European countries to a large extent – they are countries of origin to many trafficking victims, yet the issue often remains invisible and unrecognized by many people. Its roots and consequences are very complex, as are the possible solutions to it. Bringing the problem into public consciousness involves the use of rhetoric and rhetorical strategies. How a social issue is presented and framed influences how it is perceived by the public and what kinds of proposed solutions and policies gain approval and support. Here we will examine first trafficking as a phenomenon through key definitions and international documents, and then the framing of trafficking in humans as modern-day slavery.

The paper argues that this framing strongly relies on multimodality, especially in the media and in various campaign messages. The method used is content analysis of images in the digital press and campaign images. The combination of text and certain imagery conveys the idea of slavery and captivity. These are associations with strong emotional impact and are creating powerful pathos but carry the implications of innocent victims who need rescue – a very limiting view. The paper argues that this approach can be reductive and carries the risk of creating potential barriers to more profound understanding of the phenomenon, its causes, and potential solutions and to the alternative framing of trafficking as a human rights violation, which requires not just individual “rescue and salvation”, but deeper structural changes. The author’s approach is informed by both academic analysis and long-term experience in assisting victims of trafficking and participation in international projects addressing with the problem.

ІНТЕРДИСКУРСИВНА ВЗАЄМОДІЯ У ТЕКСТАХ КІНОРЕЦЕНЗІЙ

Пірог А. В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна
anastasiapirog@karazin.ua

Ключові слова: кінорецензія, інтердискурсивність, кінотекст, кінодискурс, мультимодальність

Об'єктом дослідження є особливості дискурсивної взаємодії в текстах англо- та німецькомовних кінорецензій.

Методологічною базою дослідження обрано когнітивно-комунікативний підхід, який передбачає дослідження реалізації окремих типів дискурсу у текстовій структурі. У більшості проаналізованих текстів спостерігається реалізація не одного, а кількох дискурсів, що взаємодіють один з одним. Така властивість визначається дослідниками як інтердискурсивність.

Оскільки досліджувані кінорецензії представлені у форматі відео, важливу роль відіграють візуальний та аудіальний модуси, що виводить у центр дослідження мультимодальність. У сучасній лінгвістиці мультимодальність розуміють як тісну взаємодію різних семіотичних систем. Відповідно до мультимодального підходу комунікацію розглядають, як складне утворення, що визначається не лише мовними, а й позамовними чинниками. Мультимодальність передбачає, що невід'ємною частиною репрезентації та змісту висловлення є взаємодія модусів, що є основою для утворення значення. Вона конструюється за допомогою аналізу і опису повного спектру засобів, за допомогою яких створюється значення, залежно від контексту, а саме – візуальний, розмовний, жестикуляційний, письмовий.

Кінорецензія, з одного боку, демонструє загальні інституційні ознаки відповідного текстотипу (рецензії), а з іншого – виявляє власні особливості, пов'язані з об'єктом, суб'єктом та адресатом цього тематичного підвиду рецензії. Рецензія є вторинним жанром, в основі якого лежить критичний відгук про певний контент. Характерною ознакою кінорецензії є її поліфункціональність, оскільки у її текстах водночас реалізуються декілька функцій: інформативна, оцінна, мотиваційна, рекламна, розважальна тощо.

Структура рецензії складається з двох компонентів: конструктивного та ілюстративного. Конструктивний елемент є ядром кожної рецензії, що включає тези та коментарі рецензента, які підтримують його позицію. До ілюстративного компоненту належать, перш за все, елементи фільму (зміст, місце дії та персонажі, показ окремих кінокадрів). Важливою особливістю кінорецензії є перекодування: картини і звуки піддаються вербалізації у тексті рецензента, а діалоги та полілоги перевтілюються у монологічний письмовий текст.

У кінорецензії тісно взаємодіють щонайменше два дискурси – дискурс автора рецензії та дискурс фільму. Часто спостерігається розширення ілюстративного компоненту: використання дискурсів третіх осіб (посилання на критиків, режисерів, аудиторії), а також численних пізнавальних деталей, які виходять за межі дискурсу фільму. Таким чином, особливості кінорецензії як типу тексту породжують її гетерогенну дискурсивну структуру.

Співвідношення дискурсів, репрезентованих у текстовій структурі, варіюється залежно від інтеграції рецензента конкретного тексту. В ході аналізу стало можливим виокремлення певних закономірностей інтеграції дискурсів та способів вираження інтердискурсивності.

Кінорецензію визначаємо як інтердискурсивне поєднання дискурсів автора рецензії і рецензованого фільму. В процесі аналізу було виявлено, що їхня взаємодія відбувається у

таких формах: 1) дискурс рецензента реалізується шляхом відбору елементів, які є релевантними для аналізу та оцінки фільму; в цьому випадку інтердискурсивність втілюється в імпліцитній оцінці автора шляхом демонстрації найактуальніших кадрів фільму; 2) авторська складова втілюється у блоці фактичної інформації. Дискурс рецензента нашаровується на дискурс фільму. Рецензент передає його не об'єктивно, а «вписує» в нього свою думку про героїв та їхні дії, а також надає елементам витвору власні коментарі та інтерпретації.

Перспективним є залучення теорії мультимодальності до дослідження оцінного кінодискурсу, зокрема зосередження на випрацюванні стрижневої стратегії оцінювання текстів англо- та німецькомовного кінодискурсу та виявленні способів її вираження у текстах кінорецензій.

ПОНЯТТЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОСТІ ДИСКУРСУ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Пірог І.І., канд. філол. наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна
inna.pirog@karazin.ua

Ключові слова: дискурс, креолізований текст, модус, мультимодальність, полікодовий текст

Метою доповіді є висвітлити поняття мультимодальності у лінгвістиці, розглянути відношення знакових систем та їх ролі у формуванні значення у процесі комунікації. Об'єктом мультимодальної лінгвістики є поєднання вербальних, невербальних та паравербальних засобів, співіснуючих в одному дискурсивному просторі. Предметом — комунікативні акти дискурсу з урахуванням екстралінгвальних чинників.

Методологічним підґрунтям розуміння ролі мультимодальності у дискурсі є когнітивно-комунікативна парадигма, згідно з якою дослідження передбачає встановлення її ролі у пізнавальних процесах, фіксації, збереження та використання досвіду осмислення навколишньої дійсності, вирішення проблем мовленнєвої діяльності (Кубрякова, 2012: 65), з одного боку, та здійснення дискурсивної діяльності, змістом якої є вироблення спільних смислів на основі інтерсуб'єктного наповнення мовної форми семіотичною значущістю (Мартинюк, 2011: 21).

Вперше термін «мультимодальний/креолізований текст» було вжито вченими Г. Крессом і Т. ван Льовеном, під яким розуміється текст, що поєднує різні семіотичні системи для отримання більш детальної інформації. Було встановлено чотири основні категорії мультимодальності: модус; семіотичний ресурс; модальна допустимість; інтерсеміотичність модусів (Сорокин, Тарасов, 1990: 14).

Мультимодальним вважається текст, закодований семіотично різнорідними засобами. Для поняття, що описує явище поєднання різних семіотичних складових, у науковій літературі нерідко зустрічається низка таких понять як мультимодальність, полікодовість та креолізованість. Відмінністю полікодового тексту є наявність різних семіотичних кодів, тоді як мультимодальним може бути текст, для сприйняття якого необхідні різних канали модальності, зокрема зорової та аудіальної. Коди та модальності є двома різними самостійними аспектами класифікації, оскільки полікодовий текст може бути моноmodalним, якщо містить у собі вербальний та візуальний коди і сприймається лише за допомогою зорового каналу (Чернявская, 2009). Таким чином, відмінною рисою полікодового тексту є наявність різних семіотичних кодів, у той час як мультимодальним може бути названий текст, сприйняття якого неможливе без різних каналів модальності, зокрема зорової та аудіальної.

Як синонім полікодового тексту часто використовується термін «креолізований» текст. Креолізованими є тексти, фактура яких складається з двох негомогенних частин: вербальної та невербальної. У процесі сприйняття креолізованого тексту відбувається подвійне декодування закладеної у ньому інформації, тобто отриманий концепт із зображення «накладається» на концепт вербального тексту, створюючи, таким чином, єдиний загальний зміст креолізованого тексту. Головними складовими типового креолізованого тексту постають вербальна частина (заголовок, вербальний текст, напис, підпис та ін.) та іконічна, візуальна, невербальна частина, представлена у вигляді ілюстрацій (малюнок, фото, мем), графіків, схем, таблиць, символічних зображень (Сорокин, Тарасов, 1990: 184). Тобто, креолізацією є комбінування різних семіотичних систем.

Мультимодальність розглядають як напрям у теорії комунікації та соціальної

семіотики, який вивчає комунікативний процес як сукупність текстуальних, звукових, лінгвістичних, просторових та візуальних засобів або модусів з метою створення повідомлення (Кибрик, Федорова, 2018: 43). Співвідносячи згадані поняття полікодів та мультимодальності ми можемо сказати про те, що існуюче розмежування між ними є значним. Мультимодальність є більш багатогранним і загальним терміном і включає всі сторони комунікації, на відміну від полікодовості, яка представляється як більш вузький термін, що акцентує свою увагу на поєднанні природної мови з кодами інших систем.

Список літератури:

- Кибрик, А.А., Федорова О.В. (2018) *К вопросу о структуре мультимодального дискурса*. М.
- Кубрякова, Е. С. (2012) *В поисках сущности языка: Когнитивные исследования*. М.
- Мартинюк, А.П. (2011) *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики*. Харків.
- Сорокин, Ю.А., Е.Ф. Тарасов. (1990) Креолизованные тексты и их коммуникативная Функция. *Оптимизация речевого воздействия*. М., С. 180–196.
- Чернявская, В.Е. (2009) *Лингвистика текста: поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность*. М.

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ ДИГІТАЛЬНОЇ ПОЕЗІЇ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ

Надія Погорлецька

Херсонська державна морська академія, Україна

npohorletska@gmail.com

Ключові слова: дигітальна поезія, візуально-звукова поезія, поезія Нової Зеландії, мультимодальність

Комп'ютерні технології заповнили усі сфери людського життя. Цифрова інформація передре іншим формам та з космічною швидкістю заповнює всі можливі ресурси. Афоризм Ізидора Дюкасса «*Поезію повинні творити усі, а не один*» якнайкраще освітлює мету дигітальної поезії. Візуальні, звукові, візуально-звукові вірші, відео-вірші, генеративні поезії або вірші-відеоігри користуються великою популярністю, змушують реципієнта залучати різні типи сприйняття інформації та сприяють промоції поезії, літератури та мистецтва в цілому.

З огляду на розвиток цифрової літератури та виникнення нових форм вираження творчої думки, мультимодальність стала предметом низки ґрунтовних лінгвістичних досліджень як закордонних (Nørgaard N., Cramer F., Gibbons A., Funkhouser T.), так і вітчизняних (Воробйова О., Маріна О.) науковців.

Метою цієї розвідки є висвітлення мультимодального виміру образності у сучасній новозеландській поезії, об'єктом – мультимодальне конструювання сучасної новозеландської поезії. Під час дослідження послуговувалися методом мультимодального аналізування поетичних текстів.

У поетичному дискурсі Нової Зеландії серед класичних віршованих текстів, представлених типовими строфами, рядками, літерами чорного кольору одного шрифту та розміру на білих аркушах паперу або веб-сторінках сайту, особливе місце займають поетичні твори, які знаходяться на перетині звукового та візуального сприйняття, на межі поетичного, музичного, кінематографічного твору та мистецтва.

Наприклад, поетичний твір новозеландського поета Lesley Kaiser “Light Bytes” (2006) представлений у декількох площинах: текстовій, візуально-звуковій та анімаційній. Літери різного розміру, шрифту, кольору у поєднанні з музикою (Michael Renkema), фігурними анімаціями (Logan Austin), перекладеним текстом французькою мовою (Patrica Burgetsmaier), дигітальними фото (Lesley Kaiser, Kezia Barnett) підсилюють сприймання читача та занурюють його в атмосферу динамічного, нестримного потоку візуальних урбаністичних образів, які переміщуються з одного виміру в інший (див. рис. 1).

Рис. 1. Знімки екрана візуально-звукової поезії Lesley Kaiser “Light Bytes”.

Візуально-звукова поезія Janet Lilo, Lesley Kaiser та Logan Austin “Urban Beat” (2006) – симбіоз ритмічної музики, образів автохтонного населення Нової Зеландії (маорі), колоритних танців, трансформованого тексту відомого афоризму, представленому як англійською мовою, так і мовою маорі (переклад Chaz Doherty) “*POETRY WILL BE MADE BY ALL NOT BY ONE*” (див. рис. 2). Чорний колір заднього плану підсилює відчуття усамітненості, а ритуальний стиль танців, швидка зміна образів танцівників, ефект

дублювання та розмиття їх створюють атмосферу єднання та участі у магичному процесі творення поетичного мистецтва.

Рис. 2. Знімки екрана візуально-звукової поезії Janet Lilo, Lesley Kaiser та Logan Austin “Urban Beat”.

Яскравим прикладами новозеландської дигітальної поезії є поетичні твори Brian Flaherty. Його творчий доробок складають візуальні, візуально-звукові, гіпертекстуальні вірші, у яких слова або картинки містять вузли переходу на іншу поезію (див. рис. 3).

Рис. 3. Дигітальна поезія Brian Flaherty.

Візуально-звукові поезії Mark Young з “Series Magritte” окрім звукового вираження, вербальних засобів, супроводжені фрактальною графікою, що розширює площину осмислення представлених образів.

Окрім того, нішу дигітальної поезії Нової Зеландії поповнюють поетичні твори Ian Britton, Leigh Davis, Cliff Fell, Kate Walker, Michele Leggott, Andrew Forsberg, Bill Manhire, Judy Haswell, Robert Sullivan, Ian Finch, Helen Sword, Leon Tan, Richard von Sturmer.

Мультимодальне конструювання образності у сучасній дигітальній поезії Нової Зеландії, поєднання вербальних та невербальних елементів у одному поетичному творі уможливорює глибше осмислення традицій та культури новозеландського народу. Відтак аналіз звукової, візуально-звукової, дигітальної поезії разом із класичною сприяє освітленню цілісного образного простору новозеландської поезії.

PERSPECTIVE IN MONOMODAL, MULTIMODAL, AND INTERMEDIAL TEXTS

Anastasiya Pshenychnykh, Ph.D., Associate Professor
 V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine
anastasiya.pshenichnykh@gmail.com, anastasiya.pshenychnykh@karazin.ua

Key words: cognitive ability, communicative ability, intermedial, multimodal, perspective, visual ability

This research aims at studying meaning-making when perspectivizing a situation in different representational dimensions. Perspective is defined as a human ability to represent something or somebody from a certain position. The research data was drawn from literature, visual images, art works, films, news articles etc. or media in their broad understanding – “any means, agency, or instrument of communication” (Daneci, 2000: 141). To achieve the set objective, the interdisciplinary approach is applied. Combining findings and methods of semiotics, media and visual studies, multimodal linguistics, cognitive science, communication and discourse studies contributes to the elaboration of the integrated theory of perspective, as well as sheds light on the ecology of it.

The analysis of representational dimensions of perspective, namely, monomodal texts (only visual or only verbal), multimodal (combining visual, verbal resources, sound and movement) and intermedial (involving “interactions between media” (Dowson, 2013: 3180) or a crossing of borders between media) shows that the underlying mechanisms of creating meanings, as well as selecting a medium, medium-specific devices, communication means and their combinations to shape messages within a text are of visual, cognitive and communicative nature.

At the basic level, perspective is rooted in our physical ability to literally see or perceive with eyes what is around. In other words, the visual dimension of perspective (Hall, 2012) presupposes a direct bodily experience of the external world and involves a viewer who visually explores a reality fragment from a certain position in space. From the cognitive point of view, perspective is our cognitive ability (Langacker, 2008) to mentally ‘visualize’ the world from a certain vantage point. It arises from our bodily experience with the world and can be traced in meanings of both verbal and nonverbal representations. Moreover, perspective is a communicative ability (Graumann, Kallmeyer, 2002) and is equivalent to the concept ‘point of view’ shaped by group identity, social roles, time period, etc.

In general, perspective involves “constant negotiation” (Hall, 2012: 92) between a viewer, a vantage point and an object of perception. It also preconditions the selection of semiotic resources, representational techniques, as well as meanings and their interpretations by others. Language and other semiotic resources (visual images, sound and movement) have a potential for incorporating visual, cognitive or communicative aspects of perspective. Meaning in verbal and visual multimodal texts arises out of the interaction of their constituents, when it is hardly possible for the interpreter to understand perspectives embedded in words without visual images. Moreover, the image itself – or its element, colour, style etc. – may become an object of perspectivization and reperspectivization in the process of recontextualization. Furthermore, perspective is broader than language, image, text or a medium, as it also works across media. In this case, for the ‘reader’ to understand the meaning and the author’s perspective, it is necessary to know or ‘excavate’ references to another medium or even media.

References:

Daneci, M. (2000). *Encyclopedic dictionary of semiotics, media and communications*. University of Toronto Press.

- Dowson, M. (2013). The 800-pound gorillas in the room. The mobile phone and the future of television. *The international encyclopedia of media studies*, VI, 3169-3191.
- Graumann, C. F., & Kallmeyer, W. (2002). Perspective and perspectivation in discourse: an introduction. *Perspective and perspectivation in discourse*. Vol. 9 (pp.1-11). John Benjamins Publishing Company.
- Hall, S. (2012). *This means this. This means that. A user's guide to semiotics*. Laurence King Publishing.
- Langacker, R. W. (2008). *Cognitive grammar: a basic introduction*. Oxford University Press.

СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ НЕПРАВДИ У МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Євгенія Ревенко

Херсонський державний університет, Україна

yevhenia.revenko.pmo@gmail.com

Ключові слова: інформація, медіапростір, ковід, фейк, зображення

Сучасний медійний простір постає невичерпним джерелом інформаційних потоків, в яких не завжди можна розмежувати правду та фейки. Цифрові технології дозволяють легко перебудувати зображення однієї людини у зовсім іншу, що є *дінфейком*. Такі зображення використовують для масових маніпуляцій і створення глобальної паніки або ж появи хейтерів. Створення гучних заголовків за технікою клікбейт стає засобом привертання уваги масового споживача і змушує його натиснути на заголовок і перейти на відповідну сторінку. Джерелом появи фейків, як правило, слугують значні події у сфері політики, селебриті, катастроф, пандемій тощо. Починаючи з 2019 року інтернет платформи відомих видань, соціальні мережі, особисті інтернет блоги відомих діячів заповнили різного змісту статті та дописи, присвячені пандемії, яка згодом отримала кваліфікацію COVID–19. Перші публікації стосувались появи вірусу, мережі були заповненні можливими теоріями, які варіювались від ідеї про штучне створення вірусу в лабораторії до його походження з відкритого ринку у м. Юхань:

“In summary, somebody was entangled with the evolution of 2019-nCoV coronavirus. In addition to origins of natural recombination and intermediate host, the killer coronavirus probably originated from a laboratory in Wuhan.” (Xiao, 2020, p. 4); *“Certain laboratories in the institute have probably been engaged, in terms of research and development, in Chinese [biological weapons], at least collaterally, yet not as a principal facility of the Chinese BW alignment,”* Mr. Shoham told *The Washington Times...The biosafety lab is about 20 miles from the Hunan Seafood Market, which reports from China say may have been the origin point of the virus.*” (The Washington Times, 2020).

Наступна хвиля інформаційних повідомлень стосувалась симптомів, які викликає вірус. З'явилися страхи щодо важкого перебігу хвороби та її блискавично швидкого розповсюдження:

“A latest coronavirus research by medical scientists from Nanjing Medical University and Suzhou Hospital lead by Dr Jianqing Wang, Head of the Department of Urology, at Suzhou Hospital say that certain males affected by the SARS-Cov2 coronavirus which causes the Covid-19 disease might likely become infertile even if they recover from the infection” (Thailand Medical News, 2020).

А вже згодом, тою темою, яку висвітлювали у медіапросторі, була вакцина, яку так наполегливо віщували ЗМІ.

Територіальний простір коронавірусу розширився, і, відповідно, вже не асоціювався із Китаєм, натомість перекинувся до західної Європи та США.

Тепер із ковідом пов'язували Італію, Польщу, Англію, а карта світу перетворилась на різнокольорову мапу із розподілом на зелені, жовні, помаранчеві та червоні зони (див. рис.1).

Рис. 1. Інфографіка розповсюдження коронавірусу станом на 2.11.2021 (Endcoronavirus, 2021)

Як засвідчує аналіз, нагальними темами, які розповсюджуються в медіапросторі зараз, є побоювання та страхи, але й разом з тим і іронічні дописи і мему, які покликані знизити градус напруги у суспільстві і висміяти усталені забобони та упередження.

Рис. 2. Популярний мем на ресурсі Reddit (Reddit, 2020)

Отже, медіапростір слугує родючим ґрунтом для розповсюдження інформації, призначеної для масового споживача, яка може бути як правдою, так і фейком. Як правило, фейки викликані інформаційними лакунами які легше заповнити неправдою, аніж знайти істину. На вербальному рівні фейки найчастіше стають популярними саме завдяки гучним яскравим заголовкам – клікбейтам, натомість на візуальному рівні фейки часто створюються за допомогою діпфейків, тобто викривленням зображень, та мемів, що зовні є несерйозним малюнком, проте слугує засобом маніпуляції широкого загалу споживачів інформації.

Список літератури:

- Endcoronavirus. (2021). *COVID-19 Data and Alerts*. Retrieved from <https://www.endcoronavirus.org/map-visualization>
- Gertz, B. (2020, January 26). Coronavirus link to China biowarfare program possible, analyst says. *The Washington Times*. Retrieved from <https://www.washingtontimes.com/news/2020/jan/26/coronavirus-link-to-china-biowarfare-program-poss/>
- Reddit. (2020). *Anti-Maskers*. Retrieved from <https://www.reddit.com/r/CoronavirusMemes/comments/hrw8co/antimaskers/>
- Thailand Medical News. (2020, February 16). BREAKING NEWS! Latest research published by Chinese scientists say coronavirus might render certain male patients infertile. Retrieved from <https://www.thailandmedical.news/news/breaking-news!-latest-research-published-by-chinese-scientists-say-coronavirus-might-render-certain-male-patients-infertile>
- Xiao, B. (2020). *The possible origins of 2019-nCoV coronavirus*. Retrieved from https://web.archive.org/web/20200214144447/https://www.researchgate.net/publication/339070128_The_possible_origins_of_2019-nCoV_coronavirus

MULTIMODALITY AND COMMUNICATION

Ani Simonyan

Gayane Muradian, Sc.D., Associate Professor

Yerevan State University, Armenia

ani-simonyan-94@mail.ru   g.murad@ysu.am

Key words: multimodality, monomodality, multimodal ensemble, meaning potentials, digital media.

Communication and representation have always been about more than language. Since the times of Ancient Greece and Rome, people have been sure that language is not the only tool of communication. This means that there are more factors involved in and contributing to successful and productive interaction. The role of language is invaluable, however, the spatial, aural and visual aspects of communication should not be overlooked or underestimated. Multimodality is about the choices of modes and the social effect produced by the mentioned aspects of communication. Modern technologies directly influence multimodality, offering new and newly emerging modes or meaning-making resources. Thus, this paper focuses on illustrating contemporary communication realized through more than one mode or, in other words, *multimodal ensemble*.

The article reveals that each mode can add something special to the meaning and its perception that others cannot. It presents a thorough study of mode, multimodality and its key concepts as well as the interrelation between multimodality and new digital technology.

The article also highlights the factors contributing to the enhancement of meaning and provides examples that are meticulously discussed through Case Study and Multimodal Analysis methodology to discover all the modes and media resources applied to the creation of meaning.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ ТОКСИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В МЕДІЙНИХ СЕРЕДОВИЩАХ США, ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ Й УКРАЇНИ

Шкворченко Н.М., канд. філол. наук, доцент,
Міжнародний гуманітарний університет м. Одеса, Україна
nmshkvorchenko@gmail.com

Ключові слова: токсична комунікація, політичний дискурс, мультимодальність, токсичний політик, висловлення, вчинок

Об'єкт дослідження. Токсичність як полідискурсний феномен привертає останнім часом увагу дослідників різних гуманітарних галузей, зокрема у психології міжособистісних відношень виокремлюють такі явища, як токсична маскуліність, токсична фемінність, токсична атмосфера, токсичні відношення, підґрунтям яких є нарцисичність, газлайтинг, булінг, а також порушення особистісних та культурно-специфічних меж людини. В соціально-політичній сфері токсичність розглядається як певний соціальний спосіб руйнування існуючих порядків, колективів у виді токсичної шкоди, спрямованої на зміну порядку на одному соціальному рівні і зміцнення нового порядку на іншому, токсичної політики, яка дозволяє процвітати деяким політичним і економічним формам, роблячи їх допустимими, та токсичної поляризації як наслідок дій неадекватної/безрозсудної людини, прикрої події, недоліках у суспільстві. В політичній комунікації під токсичністю розуміється такий тип взаємодії різних учасників політичного дискурсу, яка характеризується високим ступенем агресивної вербальної та (або) невербальної поведінки і дискримінує опонента за ознакою раси, національності, гендеру та ін., в наслідок чого такого політика (політиків) сприймають і потім визначають як токсичного (токсичних).

Мультимодальний підхід. Модель токсичної комунікації враховує мультимодальні механізми дискурсивного вираження токсичності (вербальні, невербальні, екстралінгвальні), модуси розгортання токсичного ефекту (прямий, непрямий, опосередкований), механізми сприйняття й формування іміджу політика (токсичний vs. позитивний) в медіасередовищах відповідних країн. Трансляція мультимодального токсичного висловлення здійснюється від адресанта – політика, який сприймається у медіа як токсичний, до прямого адресата – політичного опонента з метою нанести йому/їй морально-етичну шкоду. При цьому токсичний ефект може бути скерований також у непрямому та опосередкованому модусах і торкнутися як непрямих опонентів, так і неприсутніх третіх осіб. Токсичне висловлення є мультимодальним дискурсивним утворенням, яке має вербальну, невербальну та екстралінгвальну форми вираження. До вербальних форм вираження токсичності відносимо расистські, націоналістські, ксенофобські, сексистські та інші дискримінуючі висловлювання, що принижують особистість політичного опонента і завдають йому психологічної та/або іміджевої шкоди. Невербальні форми вираження токсичності поділяємо на просодичні та жестово-мімні форми, до яких відносяться агресивна, уїдлива, принизливо-заступницька, пафосна тональність мовлення, жестикуляція, яка порушує особистісні межі співрозмовника, перебільшена міміка. До екстралінгвальних форм відносимо кольорову гаму, символіку, одяг, місце, підбір музики та ін., які посилюють пошкоджуючий ефект дій/висловлювань політика, якого у медіа визначають як токсичного.

Оскільки токсичність є сумою негативних проєкцій тільки з боку політичних опонентів та підтримуючих їх медіа та соціальних мереж, які є комунікативним середовищем конструювання токсичного ефекту й формування токсичного іміджу політика у вигляді багаторазових приписувань йому/їй ознаки «токсичний», ми розрізняємо такі визначення, як «токсичний політик» (сталий імідж токсичної особистості: Дональд Трамп

Trump «most toxic person in America», Ангел Джамбазкі «the face of hate in Bulgaria», Найжел Фараж «the most dangerous man in Britain») та «токсичне висловлення/вчинок» (поодинокі висловлення/або вчинки, які можуть мати токсичний ефект, наприклад, Ненсі Пелосі (розриває копію промови президента Трампа) Боріс Джонсон (нещирі вибачення за вечірки під час пандемії), Гео Лерос (звинувачення у зраді із непристойним жестом у бік президента). Як правило, токсичне висловлення/вчинок мають завжди прямого адресата, але пошкодження морально-етичного кодексу на рівні спільноти/держави не обов'язково мають експліковану адресатну скерованість і можуть відбуватися у непрямому або опосередкованому модусах (наприклад, у Великій Британії ситуація із Партігейтом).

Висновки. Контрастні риси токсичної комунікації в медійних середовищах США, Великої Британії та України визначаються актуальними для кожної з країн інформаційними повістками, наприклад, расизм і нетерпимість до мігрантів (США), закриті вечірки на Даунінг-стріт (Велика Британія), зрада & перемога (Україна) та ін. При цьому в англійських політичних дискурсах США та Великої Британії токсичними є завжди адженди із соціально-політичною направленістю (расизм, сексизм, ксенофобія, права меншин), тоді як в Україні більшість токсичних медійних ефектів визначається національно-патриотичним блоком питань й проблемами державного суверенітету. Спільним для трьох дискурсів є агресивно-емоційний тип токсичного політика, мультимодальні висловлення/меседжі якого характеризуються нанесенням психологічної шкоди опоненту через пряму вербальну дискредитацію, або опосередкованих моральних збитків несутнім третім особам.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ОБРАЗИ В АВСТРАЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ЕТНОНАРАТИВАХ ДЛЯ ДІТЕЙ

Олена Ставенко, провідний фахівець сектору іншомовної освіти
відділу аспірантури та докторантури, Херсонський державний університет, Україна
evstavenko@gmail.com

Ключові слова: австралійські художні етнонаративи для дітей, мультимодальний образ, персонаж, наративний прийом, невербальний засіб творення персонажа.

Австралійські художні тексти, адресовані дитячій читацькій аудиторії, вирізняються етнокультурними смислами, опрідметненими в їх наративному конструюванні. Оскільки все більшої популярності набувають австралійські ілюстровані книги для дітей, у яких персонажі та хронотоп творяться за допомогою вербальних та візуальних засобів (Nodelman, 2003), доцільним убачаємо використання *мультимодального методу аналізування тексту* (Kress, 2011).

У дослідженні, особливо сконструйовані художні тексти, у яких відбито світобачення австралійського автохтонного населення, кваліфіковано як *австралійські художні етнонаративи для дітей* (АХЕД). Спираючись на методологічний апарат лінгвокультурології (Маслова, 2001), етнонаративний підхід Х. Хансена (Hansen, 2006) і поетологічно-нараторологічне дослідження художніх текстів для дітей А. Цапів (2020), обґрунтовано *нараторологічно-культурологічний підхід*, що охоплює виявлення вербальних і невербальних способів конструювання нарративів АХЕД, через які реалізується їх етнокультурна специфіка. У роботі *об'єктом* дослідження постають персонажі АХЕД.

Результати. З'ясовано, що *мультимодальні образи* є образами персонажів, конструювання яких відбувається за допомогою вербальних нарративних прийомів і невербальних засобів. Вербальні нарративні прийоми охоплюють: деталізацію, лаконічну характеристику домінуючих рис, лакону (опущення вербальних засобів репрезентації), а також прийоми архетипізації, стереотипізації та автохтонізації, які мають на меті створення етнокультурно специфічних персонажів, що опрідметнено в семантиці номінативних одиниць. До невербальних засобів творення мультимодального образу належать розташування зображень на сторінці, їх форма, художня техніка, кольорова палітра та розміри.

Продемонструємо конструювання мультимодального образу в АХЕД на прикладі короткого оповідання "Eric" Ш. Тена (Tan, 2008: 8–17), у якому йдеться про приїзд до австралійської родини іноземного студента за обміном. На вербальному рівні образ Еріка конструюється за допомогою нарративних прийомів лаконічної характеристики й стереотипізації через прямі номінації (*Eric, a foreign exchange student*), епітети (*curious, interested in small things, studying with silent intensity*), нараторські описи ("So I can't say why it was that Eric chose to sleep and study most of the time in our kitchen pantry."), у яких вербалізовано риси неординарності й допитливості персонажа та втілено стереотипне уявлення про дивацтва іноземців. На візуальному ж рівні образ твориться за допомогою розташованих у центрі сторінки квадратних, виконаних олівцем у чорно-білих тонах ілюстрацій, що імплікують нерозуміння персонажем «чужих» реалій. Ілюстрації репрезентують незвичну зовнішність Еріка (він має голову у формі листової пластини та руки й ноги, схожі на черешки листя) і крихітний розмір (він спить у чашці; заглядає під марку, стоячи на конвертові; тримає обгортку цукерки, ніби газету). Причину цікавості Еріка до невеликих речей розкрито в останній ілюстрації через зміну кольорової палітри: на тлі сірих стін зображені різнокольорові квіти, які Ерік насадив у дрібні предмети і залишив на знак вдячності родині, у якій він жив. Вербально імпліковану в повторях виразу "It must be a cultural thing", культурно-специфічну рису Еріка, зрештою, опрідметнено через

візуальні засоби – цінність для нього складала жива природа (зображена у кольорі), а не предмети, які він постійно вивчав (чорно-білі). Також мультимодальне творення персонажа Еріка сприяє розгортанню етнокультурних смислів в АХЕД, як-от мультикультурної толерантності, що відбита, наприклад, у тому, як після від'їзду Еріка австралійська родина перейняла його любов до природи: вони показували кольорові квіти всім своїм гостям (“*It’s the first thing we show any new visitors to our house.*”). **Висновки.** В конструюванні АХЕД мультимодальні образи сприяють кращому розкриттю рис персонажа та слугують реалізації етнокультурних смислів, закладених автором у наративі.

Список літератури:

Маслова, В. А. (2001). *Лингвокультурологія*. Москва: «Академія».

Цапів, А. (2020). *Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей: дис. ...* док. філол. н. Харків: 2020.

Hansen, H. (2006). The Ethnonarrative Approach. *Human Relations* 59(8), 1049–1075.

Kress, G. (2011). Multimodal discourse analysis. In J. P. Gee, & M. Handford (Eds.), *The Routledge Handbook of Discourse Analysis*. London: Routledge.

Nodelman, P. (2003). Picture books and illustrations. In P. Hunt (Ed.), *International Companion Encyclopedia of Children’s Literature*, 2d ed. Vol. 1. (pp. 154–166). Routledge Ltd, 2004.

Tan, Sh. (2008). *Tales from Outer Suburbia*. Allen & Unwin.

“THE HOURS” – GENDER IDENTITY IN TRANSLATION FROM PAGE TO SCREEN

Ganna Tashchenko, Ph.D., Associate Professor
V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine
g.v.tashchenko@karazin.ua

Key words: equivalence, gender identity, intersemiotic translation, meaning-making, target audience.

Over the centuries, understanding of translation has evolved from a bilingual transposition to a cultural transfer and a cognitive process of meaning-making. However, recently the phenomenon of translation has expanded its borders even more. If meanings can be conveyed across languages, they can also travel across various forms of art. Adaptations of literary works for the screen serve as one of the brightest examples of such a complex interaction of verbal and visual arts in the field of culture, raising such issues as fidelity to the original and the role of target audience.

The research focuses on the means of constructing gender identity in “The Hours”, a novel by M. Cunningham and a film of the same name. This is a story of three women who lived in different eras which put restrictions on the ways a woman could live her sexuality. One of them is Virginia Woolf, a brilliant writer working on her novel “Mrs. Dalloway”. The second protagonist is Laura Brown, a woman living with her husband and her son who burden her as she is unable to love them the way they love her. Clarissa Vaughan, the third woman, who lives in the modern times, is called Mrs. Dalloway by her lover, Richard, though currently she is building a rather happy life with a woman she loves. Their fates are connected which M. Cunningham shows through a continuous change of scenes from their lives as well as the book that binds them together. The filmmakers build this connection through a rapid shot change at the very beginning of the film where the women basically mirror each other, starting their day. The music playing at the background also draws an almost imperceptible thread between them. The film preserves key elements of the plot such as the kiss that reveals Virginia’s and Laura’s true desires, flowers which foretold death. The symbolism of water is even reinforced in the film as it represents Laura’s attempt of suicide.

The emotional condition of the main characters is mostly depicted through their body language: a vacant look and restlessness of Virginia suffering from a mental illness, a frozen expression on Laura’s face, which is sometimes replaced by a forced smile for the family she is indifferent to. However, Clarissa Vaughan is the one who will not only survive but also thrive after the death of Richard, which sets her free from the past. Despite tears hiding behind her smile, she has all the choices in front of her. Her body language is much more relaxed, she does not have to hide what she really feels.

The film is made in a minimalist style and is aimed at an intellectual viewer who is potentially familiar with the personality of Virginia Woolf and maybe even the original novel. If M. Cunningham makes multiple references to the women’s gender identities torn apart, the story on the screen is much more subtle which requires the viewer to decode hidden messages underlying actions of the principal characters and their evolution.

NARRATIVE ECLECTICISM IN MULTIMODAL INTERPRETATION

Svitlana Volkova, Sc.D., Professor

Kharkiv Humanitarian University “People’s Ukrainian Academy”, Ukraine,
volkovasvitlana71@gmail.com

Key words: narrator, style of the narration, multimodal interpretation, ornamentalism, eclecticism, semiotic construct

In literary text, which tells the story about modern society and ornamentally highlights ethnocultural values, it is always a curious job for the interpreter to define the personality of the narrator (Margolin, 2014). This abstract focuses on the style of narration in modern American prosaic texts whose authors have Indian roots and narrative techniques. Based on multimodal interpretation the abstract investigates the style of narration (Deleuze, 1976) as something like *narrative eclecticism*, in which the narrator may be hidden behind this or that mask, or become ornamentalist who ornamentally (Schmid, 2014) sews the cloth of the literary text by different ethnocultural symbols, or positions as a painter-sketcher, who draws sketches, in which the stories of the people in modern industrial society and those presenting Amerindian urban life co-exist in one transmodern world (Seif, 2019).

Narrator as ethnoculturally marked semiotic construct influences the genre of the narrative, the style of the narrative and the perception of the narrative by the reader. Depending on the functions the narrator (Hymes, 1966) is the narrative actant, focalizer, and the narrator itself, as well as so logically presenter of such a story for a reader that everything that is told can be imagined in the reader’s mind as if he were in the center of the events himself. Doing in such a way the narrator is manifested as *storyteller* whose main function is to tell the reader about Amerindian people, their culture, values, ways of world perception and world understanding.

Using poetic means (ethnocultural metaphors, metonymies, similes, hyperboles, inversions, rhetoric questions) the narrator explicitly expresses his point of view on different events, actions, habits and the other characters’ behaviour, and at the same time serves as an activator of the reader’s ability of making his own point of view.

References:

- Deleuze, G., & Guattari, F. (1976). *Rhizome*: Monograph. Paris: Ibidem.
- Seif, Y.F. (2019) *De-Sign in the Transmodern World*. Bern: Peter Lang.
- Hymes, D. (1966). *Ethnography, Linguistics, Narrative Inequality. Toward an Understanding of Voice*. London: Taylor & Francis.
- Margolin, Ur. (2014). Narrator / in. P. Hühn et al. eds. *Handbook in Narratology*, Vol. 2. (pp. 646–666). Berlin-Boston : Walter de Gruyter GmbH.
- Schmid, W. (2014). Poetic or Ornamental Prose. In P. Hühn et al. (Eds.), *Handbook of Narratology*, Vol. 2 (pp. 720–725). Berlin – New York: Walter de Gruyter GmbH.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ПОЛІТИЧНІЙ РЕКЛАМІ

Змійова І.В., канд. філол. наук, доцент,
Харківський гуманітарний університет «Народна Українська Академія», Україна
izmiyova@ukr.net

Дакіч В.В., викладач
Харківський гуманітарний університет «Народна Українська Академія», Україна
vikadaka@ukr.net

Ключові слова: комунікація, мультимодальність, мультимодальний текст, політична реклама, політичний текст.

Наше дослідження сфокусовано на сучасній англомовній політичній рекламі як мультимодальному феномені. Теоретичним підґрунтям аналізу є розуміння комунікації як такої, що здійснюється не однією знаковою системою, а є специфічною формою симбіотичної взаємодії (Klemm, Michel, 2014). У сучасному світі передача та сприйняття інформації передбачає різноманітні системи і канали зв'язку, які здатні конструювати значення і забезпечувати прагматичний вплив.

Постійні соціальні трансформації та суспільні виклики, з одного боку, і бурхливий розвиток нових технологій на протязі останніх десятиліть, з іншого, стимулюють актуальність поглибленого вивчення проблем мультимодальності. У нашому аналізі спираємось на визначення мультимодальної комунікації як такої, що здійснена симбіозом вербальних і невербальних знаків з дотриманням певних правил їх взаємодії в комунікативному акті (Kress, 2009). Мультимодальність описує комунікацію з точки зору аудіовізуальних модусів, які використовують у повідомленні.

У політичній рекламі комунікативні процеси базуються на комплексній взаємодії різних знакових систем, як вербальних, так і невербальних. Останні донедавна були обмежені графічними знаками, однак цифровізація комунікативного простору ХХІ століття значно розширила семіотичні межі і додала гіпертекстові семіотичні ресурси (політична реклама в мережі Інтернет) та кінокодові ресурси (рекламні кліпи, як ігрові, так і анімаційні, тощо). У політичній рекламі ці семіотичні ресурси задіяні для мультимодального конструювання смислів, тобто для формування значень через різні модуси – канали зв'язку: візуальний (письмо, зображення) і аудіальний (висловлювання, звуки музики, шуми) з дотриманням соціокультурних конвенцій політичної реклами.

Опис сучасної реклами неможливий без уведених Г. Крессом і Т. ван Леувеном понять 'мультимодальність' і 'мультимодальний текст' (Kress, Van Leeuwen, 2001). Мультимодальним текстом вважається такий текст, сприйняття якого потребує від реципієнта задіяти щонайменш вербальний та зоровий канали, текст, у якому обидва компоненти (вербальний та візуальний) містять ключові елементи інформації для декодування змісту.

За нашими даними, на рубежі ХХ-ХХІ століть у політичній рекламі нові аудіальні й візуальні модуси починають відігравати все більшу роль у конструюванні смислів. Сьогодні у політичній рекламі ізольованих мовних засобів стало недостатньо для створення повноцінного повідомлення і тенденція візуалізації політичної реклами зростає. У політології це пояснюється великим впливом візуальних образів у поєднанні з використанням лінгвальних елементів. У лінгвістиці це привело до розширення кордонів текстуальності. Мультимодальним вважають текст, який створений різними семіотичними засобами: вербальними та невербальними. Таким мультимодальним текстом, утвореним за кількома каналами, і є політична реклама. Вона являє собою цілеспрямоване послання, яке виражається лаконічним та виразним шляхом. У політичній рекламі адресанти –

політтехнологи інтегрують вербальні та невербальні модуси, при цьому кожен з модусів може займати домінуючу позицію в тексті (Benoit, 2019).

Сприйняття мультимодального тексту адресатом також вимагає поєднання інформації, що отримується різними семіотичними засобами за різними каналами. Окремі значення або компоненти інформації інтерпретуються сукупно і взаємообумовлено, а результуючі смисли постійно обробляються й модифікуються. Крім мови, яка є головним семіотичним засобом, невербальні засоби відіграють значну роль в процесі сприйняття інформації.

Проведене дослідження відкриває перспективи подальшого вивчення не тільки реклами, а й інших мультимодальних жанрів політичних текстів у поєднанні їх вербальних і невербальних компонентів.

Список літератури:

- Benoit, K. A. (2019). *Functional analysis of visual and verbal symbols in presidential campaign posters*. New York.
- Glossary of multimodal terms. Retrieved from: <https://multimodalityglossary.wordpress.com/multimodality/>.
- Klemm, M., & Michel, S. (2014). *Medienkulturlinguistik. Plädoyer für eine holistische Analyse von (multimodaler) Medienkommunikation*. Trier.
- Kress, G. (2009). What Is Mode? In C. Jewitt (Ed). *A Handbook of Multimodal Analysis* (pp. 120-123). New York: Routledge.
- Kress, G. R., & T. Van Leeuwen. (2001). *Multimodal Discourse: The modes and media of contemporary communication*. London: Edward Arnold

THEME SESSIONS

Multimodality and Transmediality in Translation

ІНТЕРСЕМІОТИКА КІНОТЕКСТУ В ПЕРЕКЛАДІ: КРОС-КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Демецька В.В., докт. філол. наук, професор
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, Україна
vdemetskaya@gmail.com

Ключові слова: інтерсеміотичний переклад, кінопереклад, перекладацькі стратегії, національно маркована лексика, методологія перекладу.

Загальним положенням слугує той факт, що запропоноване Р.Якобсоном положення про інтерсеміотичний переклад як трансферу мовного знака через немовні знакові системи, на сьогодні отримує більш широке трактування – мультимодального перекладу. Сама ідея інтерсеміотичного перекладу полягає в розумінні /сприйнятті поняття перекладності як однієї з фундаментальних ознак будь-якої семіотичної системи. У широкому філософському сенсі, переклад є засобом досягнення взаєморозуміння між (лінгво)культурами, і саме тому сприйняття й інтерпретація тексту будь-якої семіотичної природи вибудовуються через посередництво «кодів прочитання», що ґрунтуються на національно-культурній картині світу реципієнта. З цієї точки зору кінотекст як об'єкт перекладацького відтворення уособлює синергетичну єдність ключових семіотичних систем – вербальної й візуальної (імаджиневої), а звідси найголовнішим завданням для перекладача постає мотиваційний вибір перекладацької стратегії, яка уможливить реалізацію адекватної синергії впливу на сприйняття цього кінотексту цільовою аудиторією в умовах крос-культурного зіставлення. Для вирішення цієї проблематики матеріалом дослідження обрана історична драма “The King’s Speech” (2010) у декількох варіантах перекладу українською й російською мовами.

Дослідження полікодової природи кінотексту у межах інтерсеміотичного перекладу передбачає залучення певної міждисциплінарної системи методів, яка перш за все, включає семіотичний інструментарій аналізу, який дозволяє диференціювати значущість різних знакових систем у формуванні / сприйнятті кінотексту. Поряд із цим окремої ваги набувають елементи критичного дискурс-аналізу, що уможливлюють адекватну інтерпретацію окремих дискурсивних одиниць, їх функціонування у вихідному й цільовому кінотекстах. З позицій культурологічного підходу, необхідним є звернення до власне лінгвокультурологічного аналізу, який поряд із дистрибутивним аналізом сприяє виокремленню, опису й аналізу національно-маркованих одиниць. І звісно необхідним, засадничим убачається метод зіставного перекладознавчого аналізу, спрямований на визначення ступеня адекватності цільового тексту оригіналові у мультимодальній перекладацькій площині.

Кінотекст у перекладі набуває додаткових складнощів крос-культурного характеру перш за все під час роботи над художніми «костюмними» стрічками, які відображають певний історико-культурний період вихідної лінгвокультури. Такі екранізації розглядають як текст у широкому розумінні цього поняття (в який входить власне кінотекст), так і продукт особливого виду перекладу – інтерсеміотичного. Поряд із цим, процес екранізації певного твору у межах лінгвокультури передбачає реалізацію всіх трьох видів перекладу (за Р.Якобсоном), а саме – інтерлінгвістичного (пере(с)творення прозового / поетичного твору

рідною мовою), інтралінгвістичного (пере(с)творення прозового / поетичного тексту у сценарій) і, власне, інтерсеміотичного (створення кінострічки). Гетерогенність перекладацького простору кінотексту як один із найголовніших викликів для перекладача проявляється, зокрема в тому, що перекладач не ідентифікує національно марковані дискурсивні елементи вихідного тексту, що може призвести до хибного або перекрученого сприйняття цільовою аудиторією всієї полікодової системи оригіналу. У зв'язку з цим, правомірним передбачається аналіз кінотексту з точки зору закладеної в ньому країнознавчої, культуро специфічної інформації, якою повинен володіти модельований реципієнт (і перекладач, і цільовий одержувач).

КОГНІТИВНИЙ КОНСТРУКТИВІЗМ В АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Дорофєєва М.С., докт. філол. наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
margarita_dorofeeva@hotmail.com

Ключові слова: аудіовізуальний переклад; модель bottom-up; модель top-down; когнітивна стратегія перекладу; когнітивний конструктивізм.

Перспективним об'єктом досліджень в контексті когнітивного перекладознавства і мультимодальності стає аудіовізуальний переклад (АВП). За часів пандемії все більшої популярності у ВНЗ України набуває робота з відеолекціями викладачів провідних університетів світу як один із напрямків зовнішньо- та внутрішньофахової комунікації. Мультимодальний трансфер знань через цифрові канали утворює нове поле досліджень АВП.

За умов дистанційного використання АВП може включати як усний послідовний і синхронний переклад аудіовізуального контенту, так і асинхронну роботу з мультимедійними матеріалами, наприклад, письмовий переклад слайдів презентації, або письмовий реферативний переклад основних положень лекції з дидактичною метою. Саме асинхронний реферативний переклад відеолекції як варіація АВП складає об'єкт нашої розвідки. *Предмет* дослідження становить взаємозв'язок ментальних процесів розуміння вихідного тексту, екстрагування смислу та відбору релевантної інформації з реалізацією когнітивних макро- і мікростратегій перекладу в цільовому тексті. *Матеріал* розвідки утворює відеолекція д-ра Гольгера Зівера, викладача університету імені Й. Гутенберга у м. Майнц-Гермерсгайм (ФРН), а також множинні письмові переклади фрагментів лекції українською мовою, виконані студентами-магістрами Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Методологічну основу для аналізу та інтерпретації результатів АВП склав напрям когнітивного конструктивізму в парадигмі когнітивного перекладознавства. Ключовими поняттями когнітивного конструктивізму є розуміння, тлумачення та інтерпретація, причому процес розуміння вихідного тексту вивчається у межах прикладних досліджень зрозумілості інформації (англ. intelligibility studies), що мають «парасольковий» характер і включають здобутки психолінгвістики, штучного інтелекту і когнітивного перекладознавства. Класична концепція зрозумілості візуальної інформації (англ. readability) розглядає розуміння тексту як пасивний процес *екстрагування смислу* лише на підставі інформаційного змісту тексту і значення мовних знаків. У дослідженнях зрозумілості інформації розуміння становить активний процес *конструювання смислу* тексту через інтерпретацію, яка під час перекладу проходить складний шлях від рецепції мультимодальних знаків тексту оригіналу, розпізнавання зразків, тлумачення, обґрунтування до висновків, і завершується продукуванням тексту цільовою мовою.

У моделі *екстрагування смислу* реципієнт дорівнює пасивному отримувачу інформації, а процес розуміння тексту протікає «знизу догори» (англ. bottom-up process) від поверхневих мовно-семіотичних структур тексту до когнітивних структур у мозку перекладача. Модель *конструювання смислу* передбачає доповнення процесу «знизу догори» напрямком руху «згори донизу» (англ. top-down process). Відбувається взаємозв'язок між досягненням поверхневих структур тексту і одночасною активацією знань у довгостроковій пам'яті реципієнта у формі зворотнього руху від вищого рівня обробки інформації до нижчого рівня розуміння. Конструювання смислу приводить до трансформаційних змін у тексті перекладу без викривлення первинного смислу і надмірного буквалізму.

На підставі результатів АВП були встановлені основні типи перекладацьких помилок: контекстні помилки у відтворенні термінології та помилкова експлікація термінів; невмотивовані додавання, що призвели до викривлення змісту пропозиції авторських висловлень; значні змістові випущення, які призвели до порушення семантичної когерентності висловлень у трансляті.

Підсумовуючи результати аналізу АВП, можна зробити такі **висновки**:

1. Оптимальною когнітивною стратегією АВП залишається трансформаційний переклад за моделлю *bottom-up + top-down*.
2. Використання лише моделі *bottom-up* під час перекладу асоціюється зі скороченою стратегією когнітивного перекладу і призводить до виникнення системних помилок у відтворенні термінології та викривленню пропозицій оригіналу у вигляді випущень та розпливчастих формулювань.
3. Автоматичне конструювання смислу за моделлю *top-down* може призводити до асоціативних помилок у вигляді невмотивованих додавань, що свідчить про неконтекстне розуміння матеріалу.
4. Дефіцити розуміння перекладача підвищують рівень незрозумілості цільового тексту для адресата через порушення когерентності транслята.

АКТУАЛІЗАЦІЯ МОДАЛЬНОСТІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ В ІНТЕРСЕМІОТИЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

ГОЛУБЕНКО Н.І., канд. філол. наук, доцент
Київський національний лінгвістичний університет, Україна
n.irgovtsiy@gmail.com

Ключові слова: категорія модальності, мультимодальний художній текст, екранізація, перекладознавство, інтерсеміотичний переклад.

У запропонованому дослідженні розглянуто концептуально-методологічні засади дослідження категорії модальності з позиції інтерсеміотичного перекладу. Звернення до цієї теми зумовлене складною розумово-мовленнєвою сутністю категорії модальності, яка виявляється у співвідношенні об'єктивної та суб'єктивної реальності, відображеної у свідомості людини, та різнорівневих засобів її репрезентації. Відповідно, у сучасній перекладознавчій царині детального вивчення потребує розгляд принципів екранізації, в якій літературний твір перекладається мовою кіно з повним / частковим збереженням модальності повідомлення, що здійснюється завдяки вимогам інтерсеміотичного перекладу. Теоретичним підґрунтям наукової праці слугували теоретичні й практичні напрацювання вітчизняних і закордонних дослідників у сфері міжкультурної комунікації, лінгвістики, паралінгвістики, семіотики, когнітології, дискурсології та перекладознавства. **Об'єктом дослідження** є інтерсеміотичні (лінгвальні / нелінгвальні) засоби вираження модальності художнього тексту у кроскультурній комунікації.

Оскільки кінодискурс тлумачиться як єдність лінгвальних і просодичних компонентів кінопродукту разом із факторами, що зумовлюють його створення та перцепцію глядачем, доцільно розглядати його з позицій семіотико-синергетичного, мультимодального та перекладознавчого *підходів*. Такий принцип є першочерговим у дослідженні модальності як складної багатоаспектної категорії у розрізі мультимодальності, що охоплює увесь комунікативний потенціал мультисеміотичних систем.

У праці поряд із загальнонауковими *методами* (спостереження, опис, систематизація, аналіз, синтез, узагальнення, дедукція, індукція) для виявлення змісту й обсягу поняття «модальність» у контексті перекладознавства й обґрунтування наукової доцільності інтерсеміотичного моделювання модальності у художньому перекладі використано також дефінітивний метод для тлумачення ключових понять наукової розвідки.

Результати. Для розгляду методологічних засад у дослідженні категорії модальності у перекладацькій діяльності принцип міждисциплінарності має особливо важливе значення у зв'язку з тим, що феномен модальності є універсальним загальнонауковим поняттям, транслятологічне засвоєння якого здійснюється переважно з методологічних платформ тих наукових дисциплін, для яких вираження думки має смислотвірне, парадигмальне, прагматичне значення, а це, передусім, філософія та психологія. Що більш, науковій новизни набуває дослідження засобів вираження модальності як знакової системи двох семіотичних світів – письмового тексту та його екранізації – в аспекті інтерсеміотичного перекладу.

Модальність інтерпретується як універсальна категорія, одна з когнітивних здібностей індивіда, за допомогою якої віддзеркалюється його життєвий досвід, суб'єктивні цінності та установки, знання та уявлення про навколишню дійсність. Міркування Ш. Баллі щодо логічної функції модальності у комунікативному акті, що полягає у вираженні реакції суб'єкта на його уявлення, є чи не найголовнішою складовою інтерсеміотичного перенесення літературного твору в кіноекранізацію, де важливо передати думки та почуття не тільки словесно, а й паравербально. Відповідно, під час розгляду мовлення персонажів

літературних творів у їхній екранізації з прагматичних позицій в якості одиниці аналізу пропонується використовувати комунікативну ситуацію, в якій і відбивається модальність висловлювання. Застосування мультимодального аналізу дозволить проінтерпретувати повну / часткову / нейтральну передачу модальності усього художнього тексту в екранізованому фільмі.

Висновки. Теоретико-методологічний огляд ключових концепцій розгляду категорії модальності з позиції інтерсеміотичного перекладу дозволяє дійти висновку про доцільність застосування міждисциплінарного дослідження цього феномену, застосовуючи напрацювання лінгвістики, когнітології, семіотики, прагматики, дискурсології та перекладознавства. Оскільки переклад є складним рецептивно-репродуктивним видом мовленнєвої діяльності, то застосування засадничих настанов експланаторності наукового пошуку у межах цієї розвідки пропонує інтегративне вивчення категорії модальності в аспекті інтерсеміотичного перекладу в різних дослідницьких парадигмах перекладознавства, до яких відносимо *системно-структурну, культурологічну та діяльнісну*.

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ У ПЕРЕКЛАДІ ВЕРБАЛЬНО-ВІЗУАЛЬНИХ КАЛАМБУРІВ

Людмила Коваленко, канд. філол. наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)
lucydoro1@gmail.com

Алла Мартинюк, докт. філол. наук, професор
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)
allamartynyuk@ukr.net

Ключові слова: візуальний модус, вербальний модус, мультиплікація, каламбур, переклад.

Усвідомлення мультимодальності смислотворення, що стає особливо очевидною під час аналізу медіа, які моделюють живе спілкування (насамперед, ігрових та мультиплікаційних фільмів), висуває нові виклики перед перекладознавством, а саме дослідження внеску різних модусів (модального інтерфейсу) в досягнення комунікативно успішного перекладу. Метою цієї розвідки є когнітивне моделювання взаємодії семіотичних можливостей візуального і вербального модусів у конструюванні смислу при перекладі мультиплікаційних каламбурів. Матеріалом аналізу є вербально-візуальні каламбури з американського мультиплікаційного трагікомічного сіткому «Кінь БоДжек» та їх переклади українською мовою.

Вербально-візуальний каламбур розуміємо як вияв гумору, в якому неконгруентність (одночасна активація несумісних концептуальних структур, необхідна для створення гумористичного стимулу), досягається за участі візуального і вербального модусів. Розглядаються каламбури з модальним інтерфейсом двох типів: 1) обидві неконгруентні концептуальні структури каламбуру активуються вербально, а зображення лише підтримує текст; 2) одна з неконгруентних концептуальних структур каламбуру активується вербально, а друга – візуально, за допомогою зображення. Прикладом каламбуру першого типу є персонаж на ім'я *Quentin Tarantulino*, зображений у вигляді антропоморфної тарантули: доволі рідке ім'я Квентін активує образ відомого режисера Тарантіно, який є неконгруентним неочікуваному образу тарантули, активованому вербально і водночас візуально. Прикладом каламбуру другого типу є персонажі, які уособлюють голлівудських акторів на ім'я *Matthew Fox and Scott Wolf*, які зображуються у вигляді антропоморфних вовка і лиса. При цьому *Fox* (букв. лис) зображується як вовк, а *Wolf* (букв. вовк) – як лис: фамілії акторів активують концептуальні структури, що є неконгруентними структурам, активованим зображенням, що і створює гумористичний стимул.

Встановлено, що переклад вербально-візуальних каламбурів, як тих, де неконгруентні концептуальні структури активуються вербально, а зображення дублює текст, так і тих, де одна з неконгруентних структур активується вербально, а друга візуально, окрім подолання труднощів, пов'язаних із лінгвокультурною специфікою тексту, створюваною, зокрема, ідіомами та алюзіями, вимагає узгодження змісту тексту із зображенням. З'ясовано, що для перекладу аналізованих каламбурів застосовуються три базових перекладацьких процедури: відтворення, редукція і заміна. Дослівний переклад з метою відтворення каламбуру сприяє очуженню тексту перекладу за винятком випадків, де можна очікувати, що реципієнти зможуть інтерпретувати каламбур, дякуючи культурній глобалізації. У всіх проаналізованих випадках перекладачам не вдалося відтворити каламбури, сконструйовані за участі візуального модусу. Редукція і заміна каламбуру слугують повному (каламбур втрачається) і примусовому (перекладацьке рішення диктується лінгвокультурною

специфікою) одомашненню. Редукція передбачає використання перекладачем вислову, який активує лише одну з неконгруентних концептуальних структур, задіяних у створенні оригінального каламбуру. Заміна пов'язана із використанням вислову, який компенсує втрату каламбуру за рахунок створення іншого гумористичного стимулу. У мультимодальному/мультимедійному контексті вербальний засіб створення гумористичного стимулу в оригіналі може бути заміненим на вербально-візуальний у перекладі.

ПЕРЕКЛАД ЯК ОБЕРНЕННЯ ОБРАЗІВ У СЛОВА: ЕВОЛЮЦІЯ ІНТЕЛЕКТУ І ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Ваховська О.В., канд. філол. наук, доцент
Київський національний лінгвістичний університет, Україна
vakhovskayaolga@gmail.com

Ключові слова: еволюція, інтелект, теорія перекладу, образне мислення, тлумаченні мовних знаків

У цій доповіді переклад розглядаємо крізь призму імперативів еволюційного розвитку й самозбереження людства. В умовах сучасної глобальної кризи, стабілізуючим механізмом запровадження гуманістичного типу розвитку суспільства вважаємо культуру й наголошуємо на ключовій ролі, яку у діалозі культур відіграє саме переклад.

Теорія і практика перекладу постали перед безпрецедентними викликами, які сучасна науково-освітня система ігнорувати не може. У цій доповіді обговорюємо із перекладознавчої точки зору проблему суржиків, сформованих, зокрема, у контексті глобалізації, й питання загальної деінтелектуалізації суспільства, спричиненої потужним впливом Інтернету на інтелект. Суспільство, його мова й мовлення зазнали істотних змін, що має бути враховано як теоретиками і практиками перекладу, так і викладачами перекладу в університеті, адже вища освіта залишається важливим й наразі чи не єдиним соціальним інститутом, першорядною функцією якого, зокрема, є плекати інтелект.

Вважаємо, що відповідно до загального напрямку еволюції інтелекту людини теорія перекладу має звернутися до *образного мислення* та розкриття його ролі у *тлумаченні мовних знаків*, й що саме на таку теорію має спиратися сучасна практика університетського викладання перекладу. Наголошуємо на необхідності у викладанні перекладу акцентувати семантику знаків мови й плекати розвиток тлумачувального мислення студента-перекладача не як ходячого словника, а як медіатора культур. Розум, інтелект потребують смислу; перекладач має бути розумним, тобто знати семантику слова, тренувати своє тлумачувальне мислення, свій інтелект, що досягається не запам'ятовуванням великої кількості слів, а роботою із семантикою слів як їхньою якістю. У своєму дослідженні ми пропонуємо саме таку теорію перекладу і у цій доповіді показуємо, як саме ця теорія може бути використана в університетському викладанні перекладу як спеціальності.

Теорія керованого ментальними образами тлумачення у перекладі, що ми її розвиваємо у своєму дослідженні, визначає тлумачення як творчий акт, й результат цього акту, за якого значення слова вихідної мови представляється у мисленні перекладача як образ, який змальовує відповідний референт. Необхідність описати цей образ засобами мови перекладу скеровує перекладача на пошук слова, значення якого може бути представленим у вигляді еквівалентного ментального образу. Тлумачення визначаємо як 'малювання' образів у мисленні перекладача, тоді як слова можуть ці образи лише описати.

Вважаємо, що розвиток навичок тлумачення у студентів-перекладачів може бути посилений шляхом залучення в аудиторну роботу зі словами етимологічно виявлених внутрішніх форм цих слів. Внутрішні форми слів як архаїчні архетипові образи є умістищами для культурно-специфічної інформації, яка передається крізь покоління за допомогою мови. Виявлення таких форм у нетривіальний спосіб розвиває образне мислення студентів-перекладачів і підвищує чутливість студентів до особливостей як рідної культури, так і культури іншомовної.

Теоретичні припущення узасаднюємо нашими спостереженнями, зробленими під час викладання різноманітних аспектів перекладу у кількох університетах України. Стимулом для нашого дослідження й до розбудови теорії керованого ментальними образами тлумачення у перекладі постали збіднені тлумачення й нечутливі до культури переклади,

що їх все частіше надають студенти-перекладачі. Свої дослідження й практику викладання узагальнюємо у цій доповіді: обговорюємо роль образного мислення в еволюції людського спілкування; оглядаємо основні теоретичні засади нашого дослідження; розбудовуємо теорію керованих ментальними образами тлумачень у перекладі (теорію підкріплюємо розглядом особливостей спілкування за допомогою слів; особливу увагу надаємо ролі внутрішніх форм слів у такому спілкуванні); розкриваємо природу внутрішньої форми слова й роз'яснюємо запропоноване нами методологічне рішення для викладання перекладу; аналізуємо суржик в сучасній українській мові як перекладознавчу проблему й пропонуємо шляхи вирішення цієї проблеми з урахуванням теорії й методології, що їх подаємо у цій доповіді; узагальнюємо свій дослідницький і викладацький досвід у царині перекладу й позначаємо, як запропонований нами підхід може бути використаний університетами інших країн; окреслюємо перспективи нашого дослідження.

THEME SESSION

Multimodality and Transmediality in Pedagogy

READING TRANSMEDIA: FROM METATEXTS TO THE IMAGE OF ORIGINAL

Alexandra Milyakina, Ph.D.

Institute of Philosophy and Semiotics, University of Tartu, Estonia

milyakin@ut.ee

Keywords: transmedia, learning, education, semiotics, autocommunication

Literary experience often implies engagement with multiple metatexts in various media rather than solely with the original. The whole texts and their parts are constantly translated into other textual units, which makes culture itself “an infinite process of *total translation*” (Torop, 2000: 73). The original text can be considered as a text-code that is implicitly and explicitly mirrored in contemporary language, everyday communication, mass media, pop culture, etc. Such transmedia collection of versions can be regarded as a corpus, all elements of which share some characteristics of the original text (a canon) and at the same time introduce new aspects. The continuous repetition and transformation of texts in different sign systems is a central technique of preservation and creation of knowledge, which is also a core principle of transmedia storytelling identified by Jenkins (2010) as “continuity vs. multiplicity”.

The paper integrates the principles of semiotics of culture with transmedia studies and aims to offer a holistic framework for analyzing transmedia collections of metatexts. The mnemonic and creative functions (Ojamaa & Torop, 2015: 61) of cultural autocommunication are put at the center of the educational framework for reconstructing the image of the original on the basis of metatexts. While exploring the versions of the text, students can define the most persistent aspects of the original and at the same time notice the difference each new translation makes. The analysis of metatexts inevitably brings the focus back to the original and poses a question why the translator has preserved, eliminated or transformed certain elements of the source text. The focus on the original text as well as on the medium-specificity of its translations integrates two ways for learning culture defined by Juri Lotman – acquiring the knowledge of canonical texts created within a given culture as well as developing skills needed for understanding them (1971: 417).

Theoretical argument is supported by the example of Estonian Film Classics, a digital learning platform developed by the Transmedia research group at the University of Tartu. In particular, the paper analyses two parts of the platform: “The world of *Spring*” which examines Oskar Luts' “Spring” and its eponymous adaptation against the background of multiple metatexts in various discourses and media; and “DIY *Spring*” – a toolbox that allows students to develop their own metatexts of “Spring” in form of the rap songs, social media retellings, mems, etc. Transmedia retelling of the text is regarded as a means for maintaining its status in the active memory and renewing the cultural heritage.

References:

Jenkins, H. 2010. Transmedia Education: the 7 Principles Revisited. Henry Jenkins Blog. http://henryjenkins.org/blog/2010/06/transmedia_education_the_7_pri.html

- Lotman, J. (1971) 'Проблема «обучения культуре» как ее типологическая характеристика'. *Труды по знаковым системам*, 5, 167-76.
- Ojamaa, M., & Torop, P. 2015. Transmediality of Cultural Autocommunication. *International Journal of Cultural Studies* 18(1): 61–78
- Torop, P. 2000. Intersemiosis and Intersemiotic Translation. *European Journal For Semiotic Studies* 12(1): 71-100.

LEARNER AGENCY DEVELOPMENT THROUGH MULTIMODAL LEARNING

Iryna Saprun, Ph.D., Associate Professor

V. N. Karazin National University, Ukraine

isaprun@karazin.ua

Natalia Startseva, Ph.D., Associate Professor

V. N. Karazin National University, Ukraine

nstartseva@karazin.ua

Valeriia Ilchenko, Senior Lecturer

Kharkiv University of Humanities “People’s Ukrainian Academy”, Ukraine

valeriia.ilchenko@karazin.ua

Key words: foreign language acquisition, learner agency, learning modalities, learning strategies, learning style, multimodal learning

The success and failure of students’ foreign language acquisition is connected with many inner and outer factors among which are an encouraging or poor educational environment, former learning experience, beneficial or unfavourable social context, all of which create students’ learner agency. In the educational context, learner agency is a combination of positive mental states – motivation, responsibility, self-control, free will – conducive to foreign language acquisition and mitigating the constraints of previous negative or poor learning experience.

Disadvantaged students – impaired, minority or low-income students, adult learners, young population of big cities – might not be very efficient in the learning process, thus getting low scores; they are considered a segment who lack learner agency while mastering some academic subjects, in particular the English language. Insufficient interest or involvement in the educational process, a lack of self-confidence in students or support from peers and the community of practices as well as big classes and bullying add to the learner agency problem in this learner segment.

In this research, we focus on multimodal learning as a means of mitigating the above issues in academic groups with low learner agency students and subsequently building on insufficient learner agency for further progress in both educational process and professional activities. The research is based on the multiple intelligences theory, developed by Howard Gardner of Harvard University (Gardner, 1983) and the concept of learner agency, suggested by Davidson (Davidson, 1971) and further developed in the works of Rovane (Rovane, 1998), Segal (Segal, 1991), Biesta & Tedder (Biesta & Tedder, 2007) and other scholars.

Multimodal learning and learner agency are the two concepts that go together in the context of the effective language learning process. Multimodal technology in the educational process allows integrating various inputs – video, audio, digital sources – and provide more efficient students’ output with speech and visuals. The application of creative learning strategies such as the use of theater techniques, discussion club and videoconferencing methods also contributes to students’ active engagement and makes the educational process more appealing to and rewarding for all the participants.

Furthermore, multimodal learning mirrors Gardner’s concept of seven learning styles – visual-spatial, bodily-kinesthetic, musical, interpersonal, intrapersonal, linguistic and logical – and substantiates the application of multiple learning modalities and their combination in class (Gardner, 1983). The above concepts explicate the dependence of the degree of the learner agency development on the teacher’s / student’s informed choice of learning modalities – auditory, visual, tactile – given the preferred student’s learning style.

As a result, it can be argued that the learner agency development depends on and is facilitated by the application of multiple learning modalities according to the student’s major

learning style and learning objectives. However, it should be noted that learning modalities are never separated in time or space, thus creating a continuity, or a learning environment, in which auditory, visual and tactile learning aids have a purpose and a logical and justified time and place within a lesson framework. The learning process based on the ideas of learner agency, learning styles and learning modalities further reinforces the overall students' progress and ensures their effective assimilation and retainment of information.

References:

- Biesta, G., & Tedder, M. (2007). Agency and learning in the lifecourse: Towards an ecological perspective. *Studies in the Education of Adults*, 39(2), pp. 132-149.
- Davidson, D. 1980 (1971). *Agency: Essays on Actions and Events*. Oxford: Clarendon Press, pp.43-61.
- Gardner, H. (1983) *Frame of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*.
- Rovane, C. (1998). *The Bounds of Agency: An Essay in Revisionary Metaphysics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Segal, J.M. (1991). *Agency and Alienation: A Theory of Human Presence*. Savage, MD: Rowman Littlefield.

Наукове видання

Матеріали міжнародної наукової конференції «Мультимодальність і трансмедіальність: когнітивний, прагматичний і семіотичний підхід» (22-23 квітня 2022). Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. 84 с.

Відповідальний за випуск І.С. Шевченко

Технічний редактор Л.П. Зябченко

Текст подано в авторській редакції